

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2008. június 26.*

A T-442/03. sz. ügyben,

a **SIC – Sociedade Independente de Comunicação, SA** (székhelye: Carnaxide [Portugália], képviselik: C. Botelho Moniz, E. Maia Cadete és M. Rosado da Fonseca ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselek kezdetben: M. Balta és F. Florindo Gijón, később: M. Niejahr, J. Buendía Sierra és G. Braga da Cruz és végül: B. Martenczuk és Braga da Cruz, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott, a Portugália által az RTP-nek nyújtott eseti támogatásokról szóló, 2003. október 15-i 2005/406/EK bizottsági határozat (HL 2005. L 142., 1. o.) abban a részében történő megsemmisítésére irányuló kérelme tárgyában, amelyben e

* Az eljárás nyelve: portugál.

határozat akként rendelkezik, hogy egyes intézkedések nem képeznek állami támogatást, a többi intézkedés pedig összeegyeztethető a közös piaccal,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (ötödik tanács),

tagjai: M. Vilaras elnök (előadó), E. Martins Ribeiro és K. Jürimäe bírák,

hivatalvezető: J. Palacio González főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2007. november 22-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér

- ¹ Az EK 16. cikk így rendelkezik:

„A[z EK] 73., [EK] 86. és [EK] 87. cikk sérelme nélkül és figyelemmel az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak az Unió közös értékrendjében elfoglalt helyére,

valamint a társadalmi és területi kohézióban játszott szerepére, a Közösség és a tagállamok saját hatáskörükben és e szerződés alkalmazási körén belül gondoskodnak arról, hogy ezek a szolgáltatások olyan elvek alapján és feltételek mellett működjenek, amelyek lehetővé teszik rendeltetésük teljesítését.”

2 Az EK 86. cikk (2) bekezdése így rendelkezik:

„Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vagy a jövedelemtermelő monopólium jellegű vállalkozások olyan mértékben tartoznak e szerződés szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását. A kereskedelem fejlődését ez nem befolyásolhatja olyan mértékben, amely ellentétes a Közösség érdekeivel.”

3 Az 87. cikk (1) bekezdése így rendelkezik:

„Ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.”

4 A tagállamokban történő közcélú műsorszolgáltatás rendszeréről szóló, az Amszterdami Szerződéssel az EK-Szerződéshez mellékletként csatolt jegyzőkönyv (HL 1997. C 340., 109. o.) (a továbbiakban: amszterdami jegyzőkönyv) így rendelkezik:

„[A tagállamok], figyelembe véve, hogy a tagállamok közcélú műsorszolgáltatási rendszere közvetlenül kapcsolódik az egyes társadalmak demokratikus, társadalmi és

kulturális igényeihez és a médiapluralizmus megőrzésének követelményéhez, megállapodtak a következő értelmező rendelkezésekben, amelyeket az [EK-S]szerződéshez csatolnak:

Az [EK-S]szerződés rendelkezései nem érintik a tagállamok azon hatáskörét, hogy közszolgálati műsorszolgáltatást finanszírozzanak, amennyiben az ilyen finanszírozást a műsorszolgáltató szervezeteknek az egyes tagállamok által rájuk ruházott, meghatározott és megszervezett közszolgálati feladat ellátásához nyújtják, és amennyiben az ilyen finanszírozás a Közösségen belüli kereskedelmi és versenyfeltételeket nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben, ugyanakkor e tekintetben a közszolgálati feladat megvalósulását is figyelembe kell venni.”

- 5 A Bizottság 2001. november 15-én közleményt tett közzé az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról (HL C 320., 5. o.; a továbbiakban: műsorszolgáltatásról szóló közlemény), amelyben meghatározta az EK 87. cikknek és az EK 86. cikk (2) bekezdésének a közszolgálati műsorszolgáltatás állami finanszírozására történő alkalmazása során általa követendő elveket (e közlemény 4. pontja).

A jogvita alapját képező tényállás

- 6 Az RTP – Radiotelevisão Portuguesa, SA olyan állami tulajdonú részvénytársaság, amely az 1993. március 17-én és 1996. december 31-én egymást követően megkötött, „közszolgálati televíziózásra irányuló koncessziós szerződések” címet viselő szerződések (a továbbiakban együtt: közszolgálati szerződések) értelmében a portugáliai közszolgálati televíziózás biztosításáért felelős.

- 7 A felperes, a SIC – Sociedade Independente de Comunicação, SA olyan kereskedelmi televíziós társaság, amely az egyik legfontosabb portugál televíziós magáncsatornát üzemelteti.
- 8 A felperes három panasszal fordult a Bizottsághoz, amelyeket 1993. július 30-án és 1994. február 12-én (NN 133/B/01), 1996. október 16-án (NN 85/B/2001), valamint 1997. június 18-án (NN 94/B/99) terjesztett elő, és amelyekben arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy a Portugál Köztársaság számos eseti intézkedést hozott az RTP javára, valamint évenkénti kompenzációs kifizetéseket nyújtott számára, amelyek a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősülnek.
- 9 A felperes az Elsőfokú Bíróság előtt 1997. március 3-án keresetet indított – amelyet T-46/97. számon vettek nyilvántartásba – az EK 93. cikk (2) bekezdésében (jelenleg EK 88. cikk (2) bekezdés) előírt hivatalos vizsgálati eljárás előzetes lefolytatása nélkül meghozott, az EK 88. cikknek a közszolgálati televíziós csatornák finanszírozása tárgyában történő alkalmazásáról szóló, 1996. november 7-i bizottsági határozat megsemmisítése, valamint azon határozat megsemmisítése iránt, amelyet állítólag a Bizottság 1996. december 20-i levele tartalmaz. A Bizottság e határozatban és levélben a panaszokban állított egyes intézkedésekkel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy azok nem képeznek állami támogatást, egyes egyéb intézkedésekkel kapcsolatban pedig tájékoztatást kért a portugál hatóságoktól.
- 10 Az Elsőfokú Bíróság a T-46/97. sz., SIC kontra Bizottság ügyben 2000. május 10-én hozott ítéletében (EBHT 2000., II-2125. o.) megsemmisítette az 1996. november 7-i határozatot, mivel megállapította, hogy a Bizottság által lefolytatott, a rendes körülmények között szükségesnél lényegesen hosszabb ideig tartó előzetes vizsgálat végén továbbra is fennálló komoly nehézségek miatt indokolt lett volna, hogy az említett intézmény megindítsa a hivatalos vizsgálati eljárást (az ítélet 105–109. pontja). Az Elsőfokú Bíróság ezzel szemben az 1996. december 20-i levél megsemmisítése iránt benyújtott keresetet mint elfogadhatatlant elutasította, mivel ez a levél nem minősült határozatnak (az ítélet 49. pontja).
- 11 A felperes a fenti ítéletet követően, 2001. július 26-án három levélben fordult a Bizottsághoz, amelyek három felkérést tartalmaztak arra vonatkozóan, hogy a Bizottság

járjon el a felperes három panasza tárgyában, valamint az e panaszokban kifogásolt intézkedések tekintetében indítsa meg a hivatalos vizsgálati eljárást.

- 12 Az eljárásra irányuló felkéréseket két, intézményi mulasztás megállapítása iránti kereset követte, amelyeket a felperes 2001. december 6-án indított az Elsőfokú Bíróság előtt, és amelyeket T-297/01., valamint T-298/01. számon vettek nyilvántartásba. Az e keresetek alapján indult eljárások a Bizottság 2001. november 7-i kezdeményezését, valamint az említett intézmény 2001. november 13-i és 2003. szeptember 30-i állásfoglalásait (lásd az alábbi 13. és 14. pontot) követően okafogyottá váltak (az Elsőfokú Bíróság T-297/01. és T-298/01. sz., SIC kontra Bizottság ügyben 2004. február 19-én hozott ítélete [EBHT 2004., II-743. o.]).
- 13 A Bizottság az EK-Szerződés [88.] cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 10. cikkének (3) bekezdése alapján 2001. november 7-i levelében felhívta a Portugál Köztársaságot, hogy a fenti 8. pontban említett évenkénti kompenzációs kifizetésekkel kapcsolatban közölje vele azokat az információkat, amelyek lehetővé teszik számára annak meghatározását, hogy e kifizetések esetében új vagy létező támogatásokról van szó. A Bizottság ezt követően, 2003. szeptember 30-i levelében a 659/1999 rendelet 17. cikkének (2) bekezdése alapján felhívta a Portugál Köztársaságot észrevételeinek benyújtására, ezáltal pedig megindította az említett intézkedések létező támogatásként történő vizsgálatának első szakaszát. A jelen kereset nem terjed ki az évenkénti kompenzációs kifizetésekre, valamint a 2003. szeptember 30-i határozattal velük kapcsolatban indított eljárásra.
- 14 A Bizottság 2001. november 13-i levelében tájékoztatta a Portugál Köztársaságot arról a határozatáról, hogy a Portugál Köztársaság által az RTP javára 1992 és 1998 között meghozott számos eseti intézkedés vonatkozásában megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárást. Ezek az intézkedések a következők:

– mentesítés az RTP létesítő okiratának cégbejegyzéséhez kapcsolódó illetékek és díjak megfizetése alól, 33 millió portugál escudo összegben (a továbbiakban: díjmentességek);

- a Portugal Telecom nevű társaság által az RTP-nek nyújtott fizetési kedvezmények a televíziós műsorszóró hálózat használati díjai vonatkozásában (a továbbiakban: díjfizetési kedvezmények);

- megállapodás a társadalombiztosítás szerve és az RTP között az RTP e szervekkel szemben fennálló adósságának átütemezéséről, valamint arról, hogy e szerv lemond a késedelmi kamatok érvényesítéséről;

- az RTP tőkéjének 5,4 milliárd escudoval történő megemelése 1993-ban, kompenzációként a műsorszóró hálózat RTP általi eladásáért;

- 5 milliárd escudo összegű kötvénykibocsátás 1994-ben, a Portugál Köztársaság kezességvállalása mellett (a továbbiakban: 1994-es kötvénykibocsátás);

- az RTP és a portugál Művelődésügyi Minisztérium között 1996-ban aláírt jegyzőkönyv a filmművészet támogatásának RTP általi finanszírozásáról;

- szerkezetátalakítási terv az 1996–2000-os időszakra;

- az RTP tőkéjének a Portugál Köztársaság által 52,2 milliárd escudora történő megemelése, 1994 és 1997 között;

- a Portugál Köztársaság által 1997-ben és 1998-ban az RTP részére nyújtott kölcsönök, összesen 20 milliárd escudo összegben.

- 15 A hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozatot közzétették az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* (HL 2002. C 85., 9. o.), a felperessel pedig a 2002. január 8-i levélben közölték. A Bizottság e határozatban felhívta az érintett feleket észrevételeik benyújtására.
- 16 A felperes a 2002. február 8-i 1543.003.CA.001. számú, valamint a 2002. május 9-i 1543.003.OB.001. számú levelében benyújtotta észrevételeit a Bizottságnak.
- 17 A felperes az észrevételeiben indítványozta, hogy a Bizottság hívja fel a portugál hatóságokat az 1993-as közszolgálati szerződés 19. cikkében és az 1996-os közszolgálati szerződés 25. cikkében előírt, az RTP-re vonatkozó külső ellenőrzésekről készült jelentések (a továbbiakban: szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések) benyújtására. A felperes kérte, hogy e jelentések tartalmáról kifejtthesse az álláspontját.
- 18 A Bizottság nem adott választ a felperes e kérelmeire.
- 19 A felperes 2003 márciusától kezdve – annak érdekében, hogy hozzáférjen a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentésekhez, vagy pedig nyilatkozatot kapjon arról, hogy nem léteznek ilyen jelentések – nemzeti szinten több egymást követő eljárást indított, először az állam- és pénzügyminiszter előtt, majd az RTP elnökségéért felelős miniszter és az RTP Közigazgatási Bizottságának elnöke előtt, ezt követően a portugáliai Hivatali Iratok Hozzáférési Bizottsága előtt, végül pedig a Tribunal Administrativo de Círculo de Lisboa (Lisszaboni Kerületi Közigazgatási Bíróság, Portugália) előtt.
- 20 A felperes 2003. május 16-i levelében megismételte a Bizottsághoz intézett azon kérelmét, hogy a portugál hatóságokat kötelezzék a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések benyújtására.
- 21 A Bizottság 2003. június 19-i levelében nem adott helyt ennek a kérelemnek.

- 22 A felperes a Bizottsághoz intézett 2003. augusztus 4-i levelében kifogásolta a Bizottság álláspontját.
- 23 A Bizottság a Portugália által az RTP-nek nyújtott eseti támogatásokról [helyesen: eseti intézkedésekről] szóló, 2003. október 15-i 2005/406/EK határozattal (HL 2005. L 142., 1. o.) (a továbbiakban: megtámadott határozat) egyes eseti intézkedések vonatkozásában úgy döntött, hogy azok a közös piaccal összeegyeztethető állami támogatásokat képeznek (a megtámadott határozat 1. cikke), míg a többi eseti intézkedést nem minősítette állami támogatásnak (a megtámadott határozat 2. cikke).
- 24 A portugál hatóságok 2003. december 4-i levelükben, a Tribunal Administrativo de Círculo de Lisboa 2003. október 16-i ítéletét követően megküldték a felperesnek a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések egyikét, amelyet 2001-ben készített egy könyvvizsgáló cég, és amely az 1998. évre vonatkozott (a továbbiakban: az 1998. évre vonatkozó, szerződésben előírt külső ellenőrzési jelentés). Az 1993–1997. évekre vonatkozó, szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentésekkel kapcsolatban a portugál hatóságok arról tájékoztatták a felperest, hogy „mivel ezek a jelentések nincsenek az elnökségért felelős miniszter birtokában, a miniszternek [nem volt] lehetősége nyilatkozatot kiadni, hiszen e jelentések létezése vagy nemlétezése nem állapítható meg egyértelműen”.
- 25 A Bizottság a megtámadott határozatot 2003. december 11-i levelében közölte a felperessel.

Eljárás és a felek kérelmei

- 26 A felperes az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2003. december 31-én benyújtott keresetlevelével megindította a jelen keresetet.

27 Mivel az Elsőfokú Bíróság tanácsainak összetétele 2004. szeptember 13-tól módosult, az előadó bírót kinevezték az ötödik tanács elnökének, következésképpen a jelen ügyet e tanács elé utalták.

28 A felperes a válaszhoz csatolt mellékletként benyújtotta az RTP vezetésének ellenőrzéséről szóló, 2002. június 6-i 08/2002. sz. jelentést, amelyet a Tribunal de Contas (a portugál Számvevőszék) készített (a továbbiakban: a Tribunal de Contas jelentése). A felperes továbbá az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 65. cikkének b) pontja alapján indítványozta, hogy az Elsőfokú Bíróság hívja fel a Bizottságot azoknak a részletes információknak a benyújtására, amelyeket az ellenkérelem szerint a portugál hatóságok korábban az említett intézmény rendelkezésére bocsátottak.

29 A felperes azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- semmisítse meg a megtámadott határozat 1. cikkét, mivel nem teljesülnek az EK 86. cikk (2) bekezdésének alkalmazásához szükséges feltételek;
- semmisítse meg a megtámadott határozat 2. cikkét, amennyiben az megállapítja, hogy a díjmentességek, a díjfizetési kedvezmények, valamint az 1994-es kötvényki-bocsátás nem képeznek állami támogatást;
- kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére.

30 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

- a keresetet utasítsa el;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

- 31 A jelen kereset – egyrészt az alaposság és pártatlanság kötelezettségének megsértésére, másrészt ténybeli hibára és az indokolási kötelezettség megsértésére, harmadrészt egyes intézkedések állami támogatásként minősítésének elmaradásából eredő téves jogalkalmazásra, negyedrész pedig az EK 86. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételeivel kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapított négy jogalap előterjesztésén kívül – lényegében két fő érvrendszer mentén épül fel, amelyek a megtámadott határozat rendelkező része két cikkének, valamint a megsemmisítésre irányuló harmadik és negyedik jogalaprak feleltethetők meg.
- 32 Az egyik fő érvrendszer, amely a megsemmisítésre irányuló harmadik jogalaprak feleltethető meg, a Bizottságnak a megtámadott határozat 2. cikkében megfogalmazott következtetésére vonatkozik, mely szerint a Portugál Köztársaság által elfogadott egyes intézkedések nem képeznek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást.
- 33 A másik fő érvrendszer, amely a megsemmisítésre irányuló negyedik jogalaprak feleltethető meg, a Bizottság azon következtetésére vonatkozik, mely szerint a többi intézkedésre – amelyek kapcsán nem vitatott, hogy azok az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást képeznek – alkalmazható az EK 86. cikk (2) bekezdésében előírt eltérés (a megtámadott határozat 1. cikke).
- 34 A felperes főleg a második fő érvrendszerrel összefüggésben arra hivatkozik az első jogalaprakban, valamint a második jogalap egyes részeiben, hogy a Bizottság megsértette az alapos és pártatlan vizsgálat kötelezettségét.

35 Először az első fő érvrendszert, ebből eredően pedig a megsemmisítésre irányuló harmadik jogalapot kell megvizsgálni.

Az egyes intézkedések állami támogatásként minősítésének elmaradásából eredő téves jogalkalmazásra alapított harmadik jogalapról

A harmadik jogalap első részéről: a díjmentességek állami támogatásként minősítésének elmaradása

– A felek érvei

36 A felperes szerint az 1992. augusztus 14-i Lei n° 21/92, transformata a Radiotelevisão Portuguesa, E.P., em sociedade anónima (A Radiotelevisão Portuguesa, E.P. részvénytársasággá átalakulásáról szóló 21/92. sz. portugál törvény) (az 1992. augusztus 14-i *Diário da República* I., I-A. sorozat, 187. szám; a továbbiakban: 21/92. sz. törvény) 11. cikkének (1) bekezdésében előírt, az RTP részvénytársasággá átalakulásának nem hivatalos formában, közjegyzői okiratba foglalás nélkül történő cégbejegyzését megengedő intézkedés olyan előnyt biztosított az RTP-nek, amelyben a piacon jelen lévő más gazdasági szereplők nem részesültek volna. Ez az intézkedés ugyanis azt jelentette, hogy az RTP mentesült az átalakuláshoz kapcsolódó cégbejegyzési illetékek és közjegyzői díjak megfizetése alól. Ennek a mentesítésnek az összege 33 millió escudo volt.

37 Ezenkívül a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdése minden korlátozás nélkül azt is előírja, hogy az RTP valamennyi nyilvántartó, valamint közigazgatási hatóság és kormányzati szerv előtt mentességet élvez minden bejegyzési, nyilvántartásba vételi és változásbejegyzési eljáráshoz kapcsolódó illeték és díj megfizetése alól.

- 38 Ezek az állami rendelkezések, amelyek előnyöket biztosítanak a kedvezményezett vállalkozás számára, továbbá szelektív jellegűek, mivel csak az állami műsorszolgáltatóra alkalmazhatók, állami támogatásokat képeznek, ellentétben azzal, amit a Bizottság a megtámadott határozatban megállapított.
- 39 Nem érthető, hogy a portugál jogrendszer általános elvei és általános szerkezete hogyan igazolhatják – mint azt a Bizottság állítani látszik – az RTP-nek biztosított ilyen előjogokat.
- 40 A Bizottság a fenti érvekre vonatkozó válasza keretében emlékeztet a megtámadott határozat (125) és azt követő preambulumbekendéseiben kifejtett érvelésére.
- 41 A Bizottság megjegyzi, hogy az RTP részvénytársasággá átalakulása nem volt szükségszerű művelet, és előnynek sem lehetett tekinteni. Csupán arra irányult, hogy az állami műsorszolgáltató működését a magán műsorszolgáltatók működéséhez közelítsék.
- 42 Hozzáteszi, hogy még ha helyes is lenne a felperes álláspontja, és az RTP-nek meg kellene fizetnie az alapszabályának módosításához kapcsolódó minden közjegyzői és cégbejegyzési díjat, az ebből eredő költségeket akkor is maga a Portugál Köztársaság viselné, anélkül hogy ezeket a „támogatásokat” jogellenesnek lehetne tekinteni, hiszen mint ahogy azok elengedhetetlennek bizonyulnak a vállalkozás létrehozatalához, közvetlenül kapcsolódnak az RTP közszolgálati kötelezettségeinek teljesítéséhez is.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 43 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a támogatásként minősítéshez az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti minden feltételnek teljesülnie kell (a Bíróság C-142/87. sz.,

Belgium kontra Bizottság ügyben 1990. március 21-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-959. o.] 25. pontja; a C-278/92–C-280/92. sz., Spanyolország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1994. szeptember 14-én hozott ítéletének [EBHT 1994., I-4103. o.] 20. pontja, valamint a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítéletének [EBHT 2002., I-4397. o.] 68. pontja).

- 44 Az állami támogatások tilalmára vonatkozó, az EK 87. cikk (1) bekezdésében foglalt elv a következő feltételeket foglalja magában. Először is a beavatkozásnak az állam által vagy állami forrásból kell történnie. Másodsor, e beavatkozásnak előnyt kell biztosítania a kedvezményezettje számára. Harmadszor, alkalmasnak kell lennie arra, hogy érintse a tagállamok közötti kereskedelmet. Negyedszer, torzítania kell a versenyt, vagy azzal kell fenyegetnie.
- 45 E feltételek közül jelen esetben nem vitatott az első, amely az állami források bevonására vonatkozik. Kétségtelen, hogy e feltétel teljesül.
- 46 A felperes érvei a fenti feltételek közül a másodikra összpontosulnak. A díjmentes-
ségek szelektív módon olyan gazdasági előnyt biztosítottak és biztosítanak továbbra is az RTP számára, amelyben a többi gazdasági szereplő nem részesül.
- 47 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a felperes lényegében két előny között tesz különbséget.
- 48 Egyrészt, az RTP olyan egyszeri előnyben részesült, amely a részvénytársasággá átalakulásához kapcsolódó cégbejegyzési illetékek és közjegyzői díjak megfizetése alóli mentesítésben nyilvánult meg.
- 49 Másrészt, az RTP olyan állandó előnyben részesült, amely valamennyi közigazgatási hatóság előtt, minden bejegyzési, nyilvántartásba vételi és változásbejegyzési eljáráshoz kapcsolódó illeték és díj megfizetése alóli, korlátozás nélküli mentesítésben nyilvánult meg.

50 Először azt az egyszeri előnyt kell megvizsgálni, amelyben az RTP a felperes szerint részesült.

51 Ez az előny valójában két részből áll: egyrészt, az RTP mentesült a főszabályként megkövetelt közjegyzői okiratba foglalás, ebből eredően pedig az ehhez kapcsolódó közjegyzői tiszteletdíjak (amelyek megjelölésére a „közjegyzői díj” kifejezés is szolgál) alól. Másrészt, az RTP mentesült a cégbejegyzési illetékek és az ehhez kapcsolódó közzétételi díjak alól, mivel az RTP részvénytársasággá átalakulásának cégbejegyzésére vonatkozó eljárási cselekményeket hivatalból végezték el, a közzététellel kapcsolatos formaságok pedig a Bizottság szerint a 21/92. sz. törvénynek a *Diário da República* című lapban történő közzététele folytán feleslegesnek bizonyultak (a fenti 36. pont).

52 A Bizottság az egyszeri előny e két része kapcsán arra hivatkozik a megtámadott határozatban, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (1) bekezdése – melynek alapján az RTP mentesült a közjegyzői és cégbejegyzési díjak megfizetése alól – nem biztosít különleges előnyt az RTP számára. Ez a jogszabály csupán megerősíti az 1988. július 20-i Lei n° 84/88 transformação das empresas públicas em sociedades anónimas (Az állami vállalatok részvénytársaságokká átalakulásáról szóló 84/88. sz. portugál törvény) (az 1988. július 20-i *Diário da República* I., I. sorozat, 166. szám; a továbbiakban: 84/88. sz. törvény) alkalmazását az RTP sajátos esetére, amely törvény akként rendelkezik, hogy az állami vállalatok olyan törvényerejű rendelettel alakíthatók át részvénytársasággá, amely maga képezi a részvénytársaság alapszabályát jóváhagyó aktust, és amelyet a cégbejegyzéssel kapcsolatos valamennyi kötelezettség teljesítése szempontjából megfelelő dokumentumnak kell tekinteni (a megtámadott határozat (127) preambulumbekendése). Az olyan állami vállalatokkal szembeni eltérő bánásmód, amelyeknek megváltoztatták működési formájukat, és részvénytársasággá alakították át őket, a rendszer belső logikájának következménye, és nem biztosít e vállalkozások számára különleges előnyt, mivel eleve nem valósultak meg a díjfizetési kötelezettséget keletkeztető jogi tények (a megtámadott határozat (128) preambulumbekendése).

53 A Bizottság által előadott fenti indokolás vizsgálata előtt idézni kell a portugál jogszabály vonatkozó rendelkezéseit:

54 A 84/88. sz. törvény 1. cikke így rendelkezik:

„Az állami vállalatok az Alkotmányban és a jelen törvényben foglalt rendelkezéseknek megfelelően, törvényerejű rendelettel állami tulajdonú vagy többségükben állami tulajdonú részvénytársaságokká alakíthatók át.”

55 A 84/88. sz. törvény 3. cikkének (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy „az [átalakulást végrehajtó törvényerejű rendelet] megfelelő jogcímet képez valamennyi szükséges cégbejegyzéshez”.

56 A 21/92. sz. törvény 11. cikkének (1) és (2) bekezdése így rendelkezik:

„(1) E törvény jóváhagyja az RTP, SA nevű társaságnak a jelen törvény mellékletét képező alapszabályát, amelyet nem szükséges közjegyzői okiratba foglalni, az alapszabályhoz kapcsolódó cégbejegyzési eljárást pedig hivatalból, illeték- és díjfizetési kötelezettség nélkül kell lefolytatni, a *Diário da República* alapján, amelyben az alapszabályt közzétették.

(2) Valamennyi nyilvántartó, továbbá közigazgatási hatóság és kormányzati szerv, így különösen a jogi személyek országos nyilvántartását vezető szerv, a zálogjogi nyilvántartó, valamint a gépjármű-nyilvántartó előtt minden bejegyzési, nyilvántartásba vételi és változásbejegyzési eljárást a társaság igazgatótanácsának két tagja által aláírt egyszerű kérelem alapján, minden illeték- és díjfizetési kötelezettség nélkül kell lefolytatni.”

57 Mindenekelőtt mind a 84/88. sz. törvény címéből (lásd a fenti 52. pontot), mind pedig e törvény 1. cikkéből (lásd a fenti 54. pontot) következik, hogy e törvény nem a gazdasági szereplők mindegyikére alkalmazható általános intézkedést állapít meg. Ez a törvény csak az állami vállalatok részvénytársasággá átalakulására alkalmazható. A magánvállalkozások tehát ki vannak zárva a törvényből származó kedvezményekből.

- 58 A felperes másfelől éppen arra hivatkozik a keresetlevélben, hogy ha a piac szabályai szerint működő valamely magánvállalkozás változtatja meg működési formáját, nem illetik meg azok a díjmentességek, amelyekben az RTP részesült.
- 59 A Bizottság, jöllehet a megtámadott határozat (125) preambulumbekzdésében elismeri, hogy „meg kellett határoznia, hogy az intézkedés [...] csakis kifejezetten az RTP-re volt-e érvényes (illetőleg csak állami vállalatokra), nem pedig magánvállalatokra”, a megtámadott határozat további részében semmilyen választ nem fogalmaz meg erre a felvetésre vonatkozóan, legalábbis ami az egyszeri előnyt illeti.
- 60 A megtámadott határozat (126)–(129) preambulumbekzdése így semmilyen módon nem kérdőjelezi meg a fenti 57. pontban megfogalmazott megállapítást, mely szerint a 84/88. sz. törvény rendelkezései kifejezetten az állami vállalatokra alkalmazandók.
- 61 Kétségtelen, hogy a megtámadott határozat (126) preambulumbekzdése kimondja, hogy az RTP nem élvez általános mentességet a cégbejegyzési illetékek alól. Ez azonban nem vonja kétségbe azt a tényt, hogy a 84/88. sz. törvény ezt a mentesítést, még ha nem is általános jelleggel, de kizárólag az állami vállalatoknak biztosítja, nem pedig valamennyi gazdasági szereplőnek.
- 62 Ami a megtámadott határozat (127) preambulumbekzdését illeti, jöllehet az kimondja, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikke csupán megerősíti a 84/88. sz. törvény alkalmazását az RTP-re, vagyis a 21/92. sz. törvény nem biztosít különleges előnyt azt RTP számára, hanem csak alkalmazni rendeli rá a 84/88. sz. törvény szerinti általános rendszert, nem vitás azonban, hogy ez a rendszer csak az állami vállalatok vonatkozásában „általános”. Az egyéb gazdasági szereplőkre nem alkalmazható. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok értelmében így fennáll a kifejezetten bizonyos vállalkozásoknak újított előny.
- 63 A Bizottság a megtámadott határozat (128) preambulumbekzdésében azt állítja, hogy „[a] részvénytársasággá átalakult állami vállalatokkal szembeni eltérő bánásmód a rendszer belső logikájából fakad, és nem biztosít ezen cégek számára külön előnyt, mivel hiányoznak azok a tényezők, amelyek indokolják az illetékeket” [helyesen: az olyan állami vállalatokkal szembeni eltérő bánásmód, amelyeknek megváltoztatták a formáját, és részvénytársasággá alakították át őket, a rendszer belső logikájának következménye, és nem biztosít e vállalkozások számára különleges előnyt, mivel eleve nem valósultak meg a díjfizetési kötelezettséget keletkeztető jogi tények].

64 Kétségtelen, hogy a szelektív jelleg feltétele nem teljesül az olyan állami intézkedés esetében, amely bár a gazdasági szereplők meghatározott csoportját részesíti előnyben, nem tér el a rendszer rendes alkalmazásától, hanem ellenkezőleg, illeszkedik abba, ezáltal pedig e rendszer szerves részének minősülő intézkedést képez, vagy akár abban az esetben, ha az ilyen intézkedésből származó eltérő bánásmódot a rendszer jellege és általános szerkezete indokolja (lásd Tizzano főtanácsnoknak a Bíróság C-172/03. sz. Heiser-ügyben 2005. március 3-án hozott ítéletére [EBHT 2005., I-1627. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2005., I-1631. o.] 47. pontját; Jacobs főtanácsnoknak a Bíróság C-379/98. sz. PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítéletére [EBHT 2001., I-2099. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2001., I-2103. o.] 130. pontját, valamint Léger főtanácsnoknak a Bíróság C-159/01. sz., Hollandia kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletére [EBHT 2004., I-4461. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2004., I-4463. o.] 36. és 37. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-55/99. sz., CETM kontra Bizottság ügyben 2000. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-3207. o.] 52. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint az Elsőfokú Bíróság T-308/00. sz., Salzgitter kontra Bizottság ügyben 2004. július 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2004., II-1933. o.] 42. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

65 Ahhoz azonban, hogy adott esetben arra lehessen következtetni, hogy a közjegyzői díjak alóli mentesítés, vagyis az egyszeri előny első része nem képez állami támogatást, hanem annak a rendszernek a jellege és általános szerkezete indokolja, amelynek a részét képezi, nem elegendő megállapítani – mint azt a Bizottság tette –, hogy mivel az állami vállalatok részvénytársasággá átalakítása törvénynél fogva történt, nem valósult meg a közjegyzői díjfizetési kötelezettséget keletkeztető jogi tény. Az ilyen megállapítás ugyanis bizonyítékként történő kijelentésnek minősülne.

66 A kérdés, amelyet a Bizottságnak meg kellett volna vizsgálnia, arra irányult, hogy vajon a portugál jogrendszer logikájából következett-e, hogy az állami vállalatok részvénytársasággá átalakítása törvénnyel történjék, vagy pedig az a tény, hogy az ilyen műveletekre törvénynél fogva került sor, vajon olyan eltérést képezett-e, amelynek a belőle származó következmények (a közjegyzői okirat szükségtelessé válása, ennek következtében pedig az ehhez kapcsolódó díjfizetési kötelezettség hiánya) folytán valójában az volt a célja, hogy az állami vállalatokat a többi vállalkozáshoz képest előnyben részesítse.

67 Az Elsőfokú Bíróság tehát úgy ítéli meg, hogy a Bizottság – amennyiben azzal az indokkal nem vizsgálta meg azt a kérdést, hogy a közjegyzői díjak alóli mentesítés a sajátossága ellenére nem képez-e állami támogatást, hogy a mentesítést eredményező jogszabályi eszköz megválasztása nem azért történt, mert az állami vállalatokat meg akarták kímélni a díjaktól, hanem ez egyszerűen a portugál jogrendszer logikájába illeszkedett – nem

támasztotta alá megfelelően azt a következtetését, mely szerint a közjegyzői díjak alóli mentesítés nem képez állami támogatást.

68 Az egyszeri előny második részével, vagyis az RTP részvénytársasággá átalakulásához kapcsolódó cégbejegyzési illetékek és közzétételi díjak alóli mentesítéssel kapcsolatban az Elsőfokú Bíróság hangsúlyozza, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (129) preambulumbekzdésében arra hivatkozik, hogy erre ugyanazt az érvelést kell alkalmazni, mint amit e határozat (128) preambulumbekzdésében kifejtett. Lényegében hozzáteszi, hogy a 21/92. sz. törvénynek (amely mellékletben tartalmazza az RTP alapszabályát) a *Diário da República* című lapban történő közzététele folytán felesleges lett volna, hogy az RTP-vel szemben az általános szabályok szerinti közzétételi kötelezettségeket írják elő. A *Diário da República* című lapban történő közzététel ugyanazt a joghatást eredményezte, mint a cégbejegyzés.

69 Még ha fel is tételezzük, hogy a *Diário da República* című lapban történő közzététel joghatásaira vonatkozó fenti állítások helytállóak – ami végeredményben kétséges, mivel a portugál törvény szövege (lásd a fenti 55. pontban) épp ellenkezőleg arra enged következtetni, hogy a cégbejegyzéssel kapcsolatos eljárási cselekményeket még akkor is el kell végezni, az RTP részvénytársasággá átalakítása jogszabállyal történt –, továbbra is fennállt a kérdés, hogy a portugál jogrendszer logikájából következett-e, hogy az RTP részvénytársasággá átalakítása nem a magánjogi társaságok számára főszabályként előírt módon, vagyis közjegyzői okirattal történjék (az általános szabályok szerint ebből származó, a cégbejegyzés eljárási cselekményeire és a nyilvánosságra vonatkozó minden következménnyel együtt), hanem jogszabálynál fogva.

70 Mivel a Bizottság a megtámadott határozatban nem adott választ erre a kérdésre, meg kell állapítani – csakúgy, mint a közjegyzői díjak esetében –, hogy az említett intézmény az RTP részvénytársasággá átalakulásához kapcsolódó cégbejegyzési illetékek és közzétételi díjak alóli mentesítés kapcsán nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy ez a mentesítés nem biztosított különleges előnyt az RTP számára, ebből következően pedig nem képezett állami támogatást.

71 Mindezek után, ami az RTP-nek nyújtott állandó előnyt illeti, a felperes ezzel kapcsolatban arra hivatkozik, hogy az RTP valamennyi közigazgatási hatóság előtt, minden

bejegyzési, nyilvántartásba vételi és változásbejegyzési eljáráshoz kapcsolódó illeték és díj megfizetése alóli, korlátozás nélküli mentesítésben részesült.

- 72 A Bizottság ezzel szemben azt állítja az ellenkérelemben, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdése (lásd a fenti 56. pontban) csupán megerősíti az 1990. december 21-i Decreto-Lei n° 404/90 (a 404/90. sz. portugál törvényerejű rendelet) (az 1990. december 21-i *Diário da República* I., I. sorozat, 293. szám; a továbbiakban: 404/90. sz. törvényerejű rendelet) 1. cikkében foglalt, az együttműködési vagy egyesülési ügyleteket végző vállalkozások átruházási illetékek alóli mentesítésének rendszerét (az „isenção de sisa rendszere”) jóváhagyó, általános hatályú rendelkezés RTP-re történő alkalmazhatóságát (lásd a megtámadott határozat (130) preambulumbekendését is).
- 73 A Bizottság ezenkívül vitatja, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdésében biztosított mentesítés olyan értelemben „általános” lenne, hogy időben állandónak bizonyul. A Bizottság azt állítja, hogy az RTP több alkalommal fizetett közjegyzői díjakat és cégbejegyzési illetékeket azon módosítások kapcsán, amelyekre a részvénytársasággá átalakulását követően került sor (lásd a megtámadott határozat (126) preambulumbekendését is).
- 74 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a Bizottság érve lényegében arra irányul, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdése csupán egy általános szabály adott esetre történő alkalmazását írja elő, vagyis az állami támogatásként minősítés érdekében az EK 87. cikk (1) bekezdésében megkövetelt egyediség feltétele a jelen esetben nem teljesül.
- 75 A Bizottság fenti érve nem meggyőző, ha figyelembe vesszük a 404/90. sz. törvényerejű rendelet szövegét, amelynek 1. és 2. cikke így rendelkezik:

„1. cikk

Az 1993. december 31-ig együttműködési vagy egyesülési ügyleteket végző vállalkozások mentesíthetők az egyesüléshez vagy együttműködéshez szükséges tőkejavak átruházásához kapcsolódó átruházási illetékek, valamint az ezen ügyletek teljesítése keretében esedékessé váló díjak és egyéb közterhek alól.

2. cikk

(1) A jelen törvényerejű rendelet alkalmazásában egyesülési ügylet alatt a következők értendők:

- a) Két vagy több önálló vállalkozás és/vagy társaság új részvénytársaság vagy korlátozott felelősségű társaság [rt. vagy kft.] formájában történő összeolvadása oly módon, hogy az új társaságok átveszik a vállalkozások vagy társulások teljes vagyonát.
- b) Valamely vállalkozás vagyonának más vállalkozás által egészben vagy részben, e más vállalkozás részére történő átruházás révén való beolvastása akkor is, ha a beolvadó társaság nem szűnik meg.

(2) A jelen törvényerejű rendelet alkalmazásában együttműködési ügylet alatt a következők értendők:

- a) A hatályos jogszabályoknak megfelelően olyan kiegészítő vállalatcsoportok létrehozatala, amelyeknek célja közös szolgáltatásnyújtás, közösen vagy együttműködévé történő vétel vagy eladás, a termelés specializációja vagy ésszerűsítése, piackutatás, eladásösztönzés, műszaki ismeretek vagy gyakorlati alkalmazások megszerzése és átruházása, új műszaki megoldások és új termékek

kifejlesztése, a személyi állomány képzése és továbbképzése, különleges munkák elvégzése vagy szolgáltatások nyújtása, valamint hasonló jellegű közös célok megvalósítása.

- b) Magánjogi nonprofit jogi személyek létrehozatala állami vállalatok, állami tulajdonú vagy többségükben állami tulajdonú társaságok, továbbá magánjogi társaságok és egyéb magánszemélyek közreműködésével, a saját ágazataikban az alábbi célok megvalósítása érdekében: műszaki segítségnyújtási szolgálat fenntartása, információs hálózat szervezése, a termékek szabványosításának és minőségük javításának, továbbá a jobb előállítási eljárásoknak az ösztönzése, valamint, általános jelleggel, az adott ágazat fejlesztési lehetőségeinek tanulmányozása.”

76 Úgy tűnik ugyanis, hogy e törvényerejű rendelet – amely első ránézésre valóban általános hatályú jogszabálynak minősül – semmilyen módon nem vonatkozik a jelen ügyre, vagyis az állami vállalat részvénytársasággá átalakulására. E törvényerejű rendelet a két vagy több vállalkozás közötti egyesülési vagy együttműködési ügyleteket szabályozza. Másfelől a tárgyaláson, az Elsőfokú Bíróság egyik kérdésére adott válaszként a felperes előadta – anélkül, hogy a Bizottság komolyan cáfolta volna –, hogy e törvényerejű rendelet semmilyen módon nem irányult a jelen ügyben történő alkalmazásra.

77 Nem bizonyosodott be tehát, hogy az olyan magánjogi társaság, amely csupán a társasági formáját változtatja meg, és részvénytársasággá alakul, hivatkozhatna e jogszabályra annak érdekében, hogy az átalakuláshoz kapcsolódó illetékek és közterhek alól mentesüljön. Ebből következik, hogy a megtámadott határozat a (130) preambulumbekzdésében nem bizonyítja kellőképpen, hogy a 21/92. sz. törvény 11. cikkének (2) bekezdésében előírt mentesítés nem több, mint valamely általános szabály egyedi alkalmazása az RTP esetére.

78 Az Elsőfokú Bíróság ezért – csakúgy, mint az egyszeri előnnyel kapcsolatban – megállapítja, hogy a Bizottság nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy a szóban forgó intézkedés nem biztosított különleges előnyt az RTP számára, ebből következően pedig nem képezett állami támogatást.

- 79 A Bizottság azon érve, hogy a mentesítés nem állandó jellegű (lásd a fenti 73. pontot), bizonyára megalapozott, viszont semmiben nem változtat azon a megállapításon, hogy e mentesítés általános jellege nincs kellőképpen bizonyítva, vagyis a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett arra a következtetésre jutni, hogy e mentesítés nem képezett állami támogatást.
- 80 A Bizottság az ellenkérelemben olyan érvet terjeszt elő, mely szerint, még ha az Elsőfokú Bíróság akként is ítélné meg, hogy az RTP-nek meg kell fizetnie a magánjogi vállalkozások esetében irányadó közjegyzői díjakat, cégbejegyzési illetekeket és közzétételi díjakat, az ebből eredő költségeket akkor is maga az állam viselné, anélkül hogy ezeket a „támogatásokat” jogellenesnek lehetne tekinteni, hiszen mint ahogy azok elengedhetetlenek bizonyulnak a vállalkozás létrehozatalához, közvetlenül kapcsolódnak a közszolgálati kötelezettségek teljesítéséhez is.
- 81 Ha igaz a Bizottság azon állítása, mely szerint az RTP részvénytársasággá átalakítására azért került sor, mert azt a portugál kormány az RTP közszolgálati kötelezettségeinek megfelelő teljesítése érdekében szükségesnek ítélte, akkor logikus, hogy – amennyiben ehhez az átalakuláshoz közjegyzői okirat és a hagyományos esetben irányadó formások szükségesek, ez az átalakulás pedig önmagában nem jelent előnyt az RTP számára – az ehhez kapcsolódó költségeket az állam teljes egészében átvállalja.
- 82 Ugyanakkor a Bizottság fenti állítását – amely a megtámadott határozatban nem szerepel – semmilyen bizonyíték nem támasztja alá. Márpedig nem zárható ki, hogy a portugál kormány más okokból döntött az RTP részvénytársasággá átalakítása mellett, mint a közszolgáltatási kötelezettségek megfelelő teljesítésének biztosítása. Az ellenkérelemben maga a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez az átalakulás nem volt szükségszerű.
- 83 E feltételek mellett a Bizottság ez utóbbi érvét el kell utasítani.

84 A fenti megfontolásokra tekintettel az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a díjmentességekre vonatkozó jelen jogalap első része jogilag megalapozott, ezért annak helyt kell adni.

A harmadik jogalap második részéről: a díjfizetési kedvezmények állami támogatásként minősítésének elmaradása

– A felek érvei

85 A felperes arra hivatkozik, hogy az 1990. szeptember 7-i Lei n° 58/90 regime da actividade de televisão (a televíziós tevékenység szabályozásáról szóló 58/90. sz. portugál törvény) (az 1990. szeptember 7-i *Diário da República* I., I. sorozat, 207. szám; a továbbiakban: 58/90. sz. törvény) 13. cikke (1) bekezdésének f) pontja szerint az engedély visszavonásának alapját képezi, ha valamely magán műsorszolgáltató késedelembe esik a Portugal Telecom részére esedékes díjak megfizetésével. Az alkalmazott joghátrány súlyát tekintve ez ellentétben áll azzal az engedékenységgel, amelyben az RTP részesült. Ez ellentmond a Bizottság azon érvének, mely szerint, amennyiben azt az ésszerű határidőt tekintjük meghatározó szempontnak, amelyen belül a fizetést követelni lehet, a Portugal Telecom által az RTP és a magán műsorszolgáltatók vonatkozásában megállapított díjak között nem állt fenn semmilyen különbség. Állami támogatást képez tehát, hogy a Portugal Telecom – amelynek többségi részvényese 1991-től 1997-ig a Portugál Köztársaság volt – tudomásul vette az RTP díjfizetési késedelmét. Ezt a következtetést nem vonhatja kétségbe önmagában az az állítás, hogy a Portugal Telecom nem mondott le a követeléseinek behajtásáról és a késedelmi kamatokról.

86 A felperes a válaszban hangsúlyozza, hogy a Portugal Telecom legalább 1997-ig a Portugál Köztársaság irányítása alatt állt, a Portugal Telecom és az RTP közötti megállapodások megkötésére pedig 1996 márciusa és 1997 decembere között került sor. Az RTP technikailag fizetéseképtelen volt.

- 87 A Bizottság arra hivatkozik, hogy megvizsgálta ezt a kérdést, a felperes azonban azt állítja, hogy a megtámadott határozat nem tartalmaz válaszokat azokra a kérdésekre, amelyeket a felperes korábban, a közigazgatási eljárás során tett fel, és amelyek a Portugal Telecommal szemben fennálló tartozás esetleges kiegyenlítésének időpontjára, a ténylegesen megfizetett késedelmi kamatok összegére, valamint az RTP-nek a Portugal Telecommal szemben a kérdés feltevésének napján fennálló tartozása összegére vonatkoztak.
- 88 Az a tény, hogy az Autoridade Nacional de Comunicações (a portugál nemzeti hírközlési hatóság, a továbbiakban: Anacom) – amely a műsorszórási hálózat használati díjaira vonatkozó szabályok alkalmazásának felügyeletéért felelős – 2003-ban akként határozott, hogy mérsékli a televíziós műsorszolgáltatók által a Portugal Telecom részére 2002-ben fizetett díj összegét, az 1992-től 1998-ig terjedő időszak vizsgálata szempontjából nem bír semmilyen jelentőséggel.
- 89 A Bizottság vitatja a felperes azon állítását, mely szerint a Portugál Köztársaság nem minősül kívülállónak azzal összefüggésben, hogy a Portugal Telecom tudomásul vette a fizetési késedelmeket, ezzel pedig állítólag olyan fizetési feltételeket biztosított, amelyek az RTP versenytársai számára nem voltak elérhetőek.
- 90 A Bizottság nem zárta ki eleve az állami források bevonását. Ugyanakkor, mivel megállapította, hogy hiányoznak az arra utaló bizonyítékok, hogy a portugál hatóságok ténylegesen közreműködtek volna a fizetési haladékok tudomásul vételére vonatkozó megállapodások megkötésében, nem tudott arra a következtetésre jutni, hogy az ilyen forrásoknak az EK 87. cikk értelmében vett bevonásáról volt szó.
- 91 Ezenkívül a Portugal Telecom magatartása változatlan maradt az 1997-ben történt privatizációja előtt és után. A Portugal Telecom a privatizációját követően továbbra is megállapodásokat kötött az RTP-vel, amelyekben tudomásul vette az RTP díjfizetési késedelmét. E megállapodások fő oka az éves díj mértékére vonatkozó nézetkülönbség volt, figyelembe véve a két cég egymástól való függőségét. E tényt egyébként az Anacom 2003-ban elfogadott egyik határozata is alátámasztja, mely szerint a Portugal Telecomnak jelentős mértékben csökkentenie kellett a díjait. Ez bizonyítja, hogy a Portugal Telecom ugyanúgy járt el az RTP-vel szemben, mint egy magánhitelező.

92 A Bizottság a viszonzásban azt állítja, hogy az Anacom 2003-ban elfogadott határozatára történő hivatkozását csupán az a körülmény indokolja, hogy e határozat hangsúlyozta azt a tényt, mely szerint az éves díj mértékére vonatkozó nézetkülönbség tünt az RTP és a Portugal Telecom közötti megállapodások fő okának, ez pedig további bizonyítékként szolgált arra, hogy a Portugal Telecom ugyanúgy járt el, mint ahogy hasonló helyzetben egy magánhitelező eljárta volna.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

93 Ahhoz, hogy az előnyök az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásoknak minősülhessenek, egyrészt azokat közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból kell nyújtani, másrészt pedig az államnak tulajdoníthatónak kell lenniük (a Bíróság a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 24. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; a C-355/00. sz. Freskot-ügyben 2003. május 22-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-5263. o.] 81. pontja, valamint a C-345/02. sz., Pearle és társai ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-7139. o.] 35. pontja; Jacobs főtanácsnoknak a Bíróság C-457/00. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 2003. július 3-án hozott ítéletére [EBHT 2003., I-6931. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2003., I-6934. o.] 67. és 69. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ügyben 2003. március 6-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-435. o.] 179. pontja, valamint a T-351/02. sz., Deutsche Bahn kontra Bizottság ügyben 2006. április 5-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1047. o.] 101. pontja).

94 Az ítélkezési gyakorlat szerint valamely intézkedés államnak tulajdoníthatósága nem vezethető le önmagában abból a körülményből, hogy a szóban forgó intézkedést állami vállalat hozta meg (lásd a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 51. és 57. pontját).

95 Ugyanis, még ha az állam irányítani is tud valamely állami vállalatot, és meghatározó befolyást is gyakorolhat annak működésére, ennek az irányítási jogkörnek adott esetben történő tényleges gyakorlását nem lehet automatikusan vélelmezni. Az állami vállalat képes többé vagy kevésbé függetlenül működni, az állam által részére biztosított önállóság szintjének megfelelően. Ezért önmagában az a tény, hogy az állami vállalat az állam irányítása alatt áll, nem elegendő ahhoz, hogy az e vállalat által meghozott intézkedéseket az államnak tulajdonítsák. Szükség van annak vizsgálatára is, hogy a hatóságokról megállapítható-e, hogy bármely szempontból részt vettek az említett intézkedések meghozatalában (a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 52. pontja).

- 96 Ezzel összefüggésben nem várható el annak részletes vizsgálat alapján történő bizonyítása, hogy a hatóságok ténylegesen ösztönözték az állami vállalatot a szóban forgó támogatási intézkedés meghozatalára. Egyrészt ugyanis – figyelembe véve azt a tényt, hogy az állam és az állami vállalatok közötti kötelek szorosak – fennáll annak valós kockázata, hogy az állami támogatásokat e vállalatok útján, kevésbé átláthatóan és a Szerződésben foglalt állami támogatási szabályok megsértésével nyújtják (a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 53. pontja).
- 97 Másrészt – pontosan az állam és az állami vállalat között fennálló kiváltságos kapcsolatok miatt – a kívülről számára általában nagyon nehéz lenne valamely konkrét esetben bizonyítani, hogy az ilyen vállalat ténylegesen a hatóságok utasítására hozta meg a támogatási intézkedéseket (a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 54. pontja).
- 98 A fenti indokok alapján a Bíróság a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 55. pontjában úgy ítéli meg, hogy el kell fogadni, hogy az állami vállalat által meghozott valamely támogatási intézkedés államnak tulajdoníthatósága levezethető az eset körülményeiből eredő bizonyítékok összességéből, valamint az intézkedés hátterét képező összefüggésekből. A Bíróság ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy korábban már vizsgálta azt a tényt, ha a szóban forgó szervezet a hatóságok elvárásainak figyelembevétele nélkül nem hozhatta meg a vitatott határozatot (lásd többek között a Bíróság 67/85., 68/85. és 70/85. sz., Van der Kooy és társai kontra Bizottság ügyben 1988. február 2-án hozott ítéletének [EBHT 1988., 219. o.] 37. pontját), vagy azt a tényt, ha az állami vállalatok, amelyek közvetítésével a támogatásokat nyújtották, az őket az államhoz kötő szervezeti tényezőkhöz kívül a tárcaközi bizottság által kiadott iránymutatásokat is kötelesek voltak figyelembe venni (a Bíróság C-303/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítéletének [EBHT 1991., I-1433. o.] 11. és 12. pontja, valamint a C-305/89. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 1991. március 21-én hozott ítéletének [EBHT 1991., I-1603. o.] 13. és 14. pontja).
- 99 Ezenkívül adott esetben egyéb bizonyítékok is relevánsnak bizonyulhatnak annak megállapításához, hogy az állami vállalat által meghozott támogatási intézkedés az államnak tulajdonítható, így például a vállalat illeszkedése a közigazgatás szervezetrendszerébe, a tevékenységének jellege és e tevékenységnek a magán gazdasági szereplőkkel folytatott verseny szokásos feltételei mellett történő gyakorlása a piacon, a vállalat közjogi vagy a gazdasági társaságokra vonatkozó általános szabályok szerinti jogállása, az állami hatóságok által a vállalat vezetése felett gyakorolt felügyelet erőssége, és minden más olyan bizonyíték, amely az adott esetben az állami hatóságok közreműködésére vagy a közreműködés hiányának valószínűtlenségére utal valamely intézkedés elfogadása kapcsán,

tekintettel annak terjedelmére, tartalmára és a vele járó feltételekre (a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontja).

- 100 Ugyanakkor önmagában az a körülmény, hogy valamely állami vállalatot az általános szabályok szerinti tőketársaság formájában hoztak létre – csupán azért, mert e jogi forma következtében a vállalatot önállóság illeti meg –, még nem tekinthető elegendőnek ahhoz, hogy kizárható legyen az ilyen társaság által meghozott támogatási intézkedés államnak tulajdoníthatósága. Az ellenőrzési helyzet fennállása és a meghatározó befolyás gyakorlására irányuló, az ilyen helyzetből gyakorlatilag származó valós lehetőségek ugyanis – annak ellenére, hogy az állami vállalat jogi formája önmagában jelentőséggel bír, mint olyan bizonyíték, amely többek között lehetővé teszi konkrét esetben annak megállapítását, hogy fennáll-e, vagy sem az állami közreműködés – megakadályozzák, hogy eleve ki lehessen zárni az ilyen társaság által meghozott intézkedés államnak tulajdoníthatóságát, következésképpen pedig a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó szabályai megkerülésének kockázatát (a fenti 43. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 56. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 101 A jelen esetben a Bizottság, miután megállapította, hogy a Portugál Köztársaság legalábbis az 1997. év közepéig irányítani tudta a Portugal Telecomot (a megtámadott határozat (109) preambulumbekzdése), úgy ítélte meg, hogy ugyanakkor semmi nem utalt arra, hogy a portugál hatóságok közreműködtek a díjfizetési kedvezmények biztosításában (a megtámadott határozat (116) preambulumbekzdése).
- 102 A Bizottság ebben az összefüggésben megállapította, hogy díjakra és a Portugal Telecom által nyújtott szolgáltatásokra vonatkozó szabályozás nem tett különbséget a magán gazdasági szereplők és az állami műsorszolgáltató között, valamint hogy a Portugal Telecomnak nem kellett az egyetemes szolgáltatási kötelezettség keretében hálózati szolgáltatást nyújtania az RTP részére (a megtámadott határozat (111) preambulumbekzdése).
- 103 A Bizottság hangsúlyozta, hogy a Portugal Telecom a magánjog szerinti részvénytársaságként nem volt része a közigazgatás szervezetének (a megtámadott határozat (113) preambulumbekzdése).

- 104 A Bizottság megállapította, hogy a portugál hatóságok az általa feltett kérdésre adott válaszként kifejezetten úgy nyilatkoztak, hogy sem közvetlenül, sem pedig közvetetten nem avatkoztak be a díjfizetési kedvezmények biztosításába. Ezenkívül harmadik felek sem terjesztettek elé semmilyen bizonyítékot ilyen beavatkozásra vonatkozóan (a megtámadott határozat (114) preambulumbekzdése).
- 105 Végül a Bizottság egyrészt arra hivatkozott, hogy a Portugal Telecom magatartása nem változott az 1997. év közepét követően, hiszen továbbra is megállapodásokat kötött az RTP-vel a fizetési kedvezményekről, másrészt pedig hangsúlyozta, hogy e megállapodások fő oka az említett díj összegével kapcsolatos vita volt. Ezt megerősíti az Anacom 2003-ban elfogadott határozata (a megtámadott határozat (115) preambulumbekzdése).
- 106 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a felperes által megfogalmazott, a Bizottság által a megtámadott határozatban előterjesztett tényekkel és érveléssel szembeni kifogások korlátozottak.
- 107 Kétségtelen, hogy nem vitatott ténynek minősül az eljárásban a felperes azon érve, mely szerint a Portugál Köztársaság többségi részvényesként irányította a Portugal Telecomot, a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatra tekintettel azonban ez az érv nem elegendő annak megállapításához, hogy a vitatott intézkedés az államnak tulajdonítható.
- 108 A felperes arra hivatkozik, hogy a díjfizetési késedelemmel járó joghátrány tekintében a törvény a magán műsorszolgáltatók és az állami műsorszolgáltató közötti egyenlő bánásmód elvét sértő rendelkezést tartalmazott. Késedelmes fizetés esetén csak a magán műsorszolgáltatókat fenyegette engedélyük visszavonása.
- 109 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy még ha csak a magán műsorszolgáltatókra vonatkozna is az 58/90. sz. törvény 13. cikke (1) bekezdésének f) pontja – mint azt a felperes állítja –, ez a tény akkor sem képezhetne bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a Portugál Köztársaság közreműködött az RTP-t megillető díjfizetési kedvezmények biztosításában. A Bizottság ezzel kapcsolatban arra hivatkozik – anélkül, hogy ezt a felperes vitatná –, hogy a Portugal Telecom egyébként sem volt köteles

egyetemes szolgáltatási kötelezettség keretében műsorszórásra vonatkozó szolgáltatást nyújtani az RTP-nek. Más szóval, még ha a törvény formálisan csak a magán műsorszolgáltatók vonatkozásában írta is volna elő az engedély díjfizetési késelelem esetén történő visszavonását, semmi nem akadályozta a Portugal Telecomot abban, hogy ugyanilyen esetben megszakítsa vagy felfüggeszse az RTP részére történő szolgáltatásnyújtást.

- 110 Az Elsőfokú Bíróság végül megállapítja, hogy a felperes nem vitatja a Bizottság azon álláspontját, mely szerint a fizetési kedvezmények fő oka az RTP és a Portugal Telecom között a díj mértékével kapcsolatban fennálló nézetkülönbség volt. A felperes legfeljebb arra hivatkozik, hogy az Anacom által 2003-ban meghozott határozat a jelen esetben nem bír jelentőséggel. Ez a kifogás azonban, amely végeredményben nem kérdőjelezi meg a Bizottság álláspontját, nem releváns. Semmi nem akadályozza ugyanis a Bizottságot abban, hogy e 2003-ban meghozott határozatra mint bár távoli, mindazonáltal releváns tényezőre hivatkozzék azon álláspontjának alátámasztása érdekében, hogy a díjfizetési kedvezmények háttérében az RTP és a Portugal Telecom között fennálló, a díjakkal kapcsolatos nézetkülönbség állt.
- 111 A felperes azon érvével kapcsolatban, mely szerint az intézkedések állami támogatásként minősítésének elmaradásához nem elegendő önmagában az az állítás, hogy a Portugal Telecom nem mondott le a követeléseiről és a késedelmi kamatok megfizetéséről, meg kell állapítani, hogy ez az érv nem arra a kérdésre vonatkozik, hogy a vitatott intézkedés az államnak tulajdonítható-e, hanem legfeljebb arra a kérdésre, hogy sor került-e állami források bevonására. Márpedig ez a kérdés nem vitatott, mivel a Bizottság a megtámadott határozat (107) preambulumbeközlésében lényegében úgy ítélte meg, hogy sor kerülhetett állami források bevonására.
- 112 Végül, ami a felperes azon hivatkozását illeti, mely szerint az RTP technikailag fizetésképtelen volt, amit akként lehet érteni, hogy a Portugal Telecom csak a Portugál Köztársaság közreműködése miatt járult hozzá az RTP részére biztosított díjfizetési kedvezményekhez, e hivatkozás önmagában semmilyen cáfolatot nem tartalmaz a Bizottság azon állításával szemben, mely szerint a díjfizetési kedvezmények magyarázataként az RTP és a Portugal Telecom között fennálló, a díjakkal kapcsolatos nézetkülönbség szolgált.

- 113 E feltételek mellett az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a felperes nem tudta kétségbe vonni a Bizottságnak a megtámadott határozatban foglalt álláspontját, mely szerint semmilyen bizonyíték alapján nem juthatott arra a következtetésre, hogy a díjfizetési kedvezmények a Portugál Köztársaságnak tulajdoníthatók.
- 114 A jogalap e részét ezért el kell utasítani.

A harmadik jogalap harmadik részéről: az 1994-es kötvénykibocsátás állami támogatásként minősítésének elmaradása

– A felek érvei

- 115 A felperes vitatja, hogy a Bizottság azon álláspontja, mely szerint az 1994-es kötvénykibocsátásról szóló közlemény utalt rá, hogy a kölcsön visszafizetését maga az RTP garantálta a bevételeiből, lehetővé tette volna az említett intézmény számára annak megállapítását, hogy nem volt szó állami támogatásról.
- 116 A megtámadott határozatból kiderül, hogy az RTP pénzügyi helyzete 1994-ben nagyon kedvezőtlen volt. Az 1994-es kötvénykibocsátás során a piaci szereplők kizárólag azért jegyezték kötvényeket, mert az RTP alaptőkéje teljes egészében az állam tulajdonában volt, és megalapozottan feltételezhető volt, hogy az állam nem hagyja fizetéképtelen helyzetbe jutni a vállalatot. Ezt a helyzetet megfelelően figyelembe kellett volna venni a szóban forgó intézkedés vizsgálata során.
- 117 A felperes a válaszban idézi a Tribunal de Contas jelentését, amelyből kiderül, hogy az RTP banki tartozásainak szintje azzal magyarázható, hogy az RTP olyan állami vállalat, amelyet televíziós közszolgáltatási kötelezettség terhel, és amely az államtól rendszeres pénzügyi támogatásban részesül, ez pedig az RTP különböző hitelezői számára megfelelő biztosítékul szolgált.

- 118 A Bizottság úgy véli, hogy a felperes álláspontja téves. A Bizottság a megtámadott határozatban ((121) preambulumbekzdés) kifejtette, miért ítélte meg úgy, hogy az 1994-es kötvénykibocsátás nem képezett állami támogatást. Hivatalosan semmilyen állami kezességvállalásra nem került sor, mint azt a felperes elismerte. A tartozás visszafizetését maga az RTP garantálta. Az RTP ebben az időpontban részvénytársaság volt, vagyis jogállásából nem következhetett volna hallgatóságos állami kezességvállalás.
- 119 A Bizottság következőképpen úgy ítéli meg, hogy az 1994-es kötvénykibocsátás piaci feltételek mellett történt, az állam pedig nem mondott le a bevételeinek megszerzéséről. Végül az a tény, hogy az RTP az állam tulajdonában áll, semmit nem változtat ezen a következtetésen, figyelembe véve a Szerződés semlegességét a szóban forgó vállalkozás köztulajdoni vagy magántulajdoni jogállása vonatkozásában.
- 120 A Bizottság azt állítja, hogy a Tribunal de Contas jelentése elfogadhatatlan, mivel azt nem a keresetlevéllel együtt nyújtották be, továbbá megjegyzi, hogy az említett jelentésnek a felperes által idézett része maga is megállapítja, hogy a Portugál Köztársaság semmilyen kezességet nem vállalt.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 121 A Bizottság a megtámadott határozat (121) preambulumbekzdésében kifejtette, hogy semmi olyan információt nem kapott, amely bizonyítaná, hogy az 1994-es kötvénykibocsátás állami kezességvállalás mellett történt volna. E kötvénykibocsátásról szóló tájékoztatóban foglaltak szerint a tartozás visszafizetését maga az RTP garantálta. Az RTP jogállásából nem következhetett volna hallgatóságos állami kezességvállalás.
- 122 Nem vitatott, hogy az RTP az 1994-es kötvénykibocsátás időpontjában részvénytársaság volt. E társasági formából eredően az RTP tulajdonosának, vagyis a Portugál Köztársaságnak nem volt kötelessége, hogy e társaság tartozásait korlátlanul visszafizesse.

- 123 Nem vitatott az sem, hogy az 1994-es kötvénykibocsátásról szóló tájékoztató nem tartalmazott említést semmilyen állami kezességvállalásról.
- 124 A felperes ugyanakkor azt állítja, hogy az a tény, hogy az RTP részvényei 100%-ban az állam tulajdonában álltak, magában foglalja a hallgatólagos állami kezességvállalás fennállását, amely egyedüli magyarázatként szolgál arra, hogy e társaságnak a kedvezőtlen pénzügyi helyzete ellenére sikerült az 1994-es kötvénykibocsátást bevezetni a piacra.
- 125 Nem szabad azonban összetéveszteni azt a kérdést – amely jelen esetben az egyetlen releváns kérdést képezi –, hogy az állam kifejezetten vagy hallgatólagosan kezességet vállalt-e, azzal a kérdéssel, hogy a piac hogyan reagált arra a tényre, hogy a kötvények kibocsátója nem akármelyik magán gazdasági szereplő, hanem az RTP volt.
- 126 Azon tény alapján, hogy a piaci szereplők az 1994-es kötvénykibocsátás során azért voltak hajlandók kötvényeket jegyezni, mert a felperes szerint úgy vélték, hogy az állam *de facto* kezességet vállalt a visszafizetésre, nem lehet megállapítani az állami támogatás fennállását, mivel nem vitatott, hogy az állam sem kifejezetten, sem pedig hallgatólagosan nem vállalt kezességet. Az állami kezességvállalás fennállása csak olyan objektív tényezők alapján lenne megállapítható, amelyek arra engednének következtetni, hogy az állam az RTP fizetéseképtelensége esetén jogilag köteles lenne visszafizetni a kötvénykibocsátás során befizetett összegeket.
- 127 Márpedig sem az ügy irataiból, sem pedig a felperes beadványaiból nem következik, hogy a Portugál Köztársaságot ilyen kötelezettség terhelte volna.
- 128 Ami a Tribunal de Contasnak a válaszhoz csatolt jelentését illeti, ez a jelentés – mint azt az Elsőfokú Bíróság az alábbi 186–193. pontban megállapítja – a megtámadott határozat jogszerűségének vizsgálata szempontjából semmilyen jelentőséggel nem bír.

129 Ezért, mivel a felperes a beadványaiban semmilyen érvet nem terjesztett elő, amely kétségbe vonhatná a Bizottságnak a megtámadott határozat (121) preambulumbekzdésében kifejtett álláspontját, a felperesnek az 1994-es kötvénykibocsátással kapcsolatos kifogását el kell utasítani.

A harmadik jogalapra vonatkozó következtetés

130 A fenti megfontolások összességét figyelembe véve a jelen jogalaphoz részben helyt kell adni, a megtámadott határozat 2. cikkét pedig meg kell semmisíteni abban a részében, amelyben megállapítja, hogy a közjegyzői díjak és a cégbejegyzési illetékek alóli mentesítés nem képez állami támogatást.

131 Ezt meghaladóan viszont a jelen jogalapot – vagyis abban a részében, amelyben az a díjfizetési kedvezményekre és az 1994-es kötvénykibocsátásra irányul – el kell utasítani.

132 Ezt követően a fenti 33. pontban említett második fő érvrendszert, ebből eredően pedig a megsemmisítésre irányuló negyedik jogalapot kell megvizsgálni.

Az EK 86. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételeivel kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapított negyedik jogalapról

133 E jogalap két részből áll. A felperes a jogalap első részében úgy véli, hogy mivel a Portugál Köztársaság versenyeztetés nélkül ítélte oda a közszolgálati televíziózás biztosítását az RTP részére, nem volt alkalmazható az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti eltérés. A felperes a jogalap második részében az EK 86. cikk (2) bekezdésének abból eredő megsértésére hivatkozik, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban megsértette e rendelkezés alkalmazási kritériumait, amelyeket a műsorszolgáltatásról szóló közlemény határoz meg.

A negyedik jogalap első részéről: a közszolgálati televíziózás biztosításának versenyeztetés nélküli odaítélése az RTP részére

– A felek érvei

- 134 A felperes, miután megállapítja, hogy a közszolgálati televíziózás biztosítását nem versenyeztetés alapján ítélték oda az RTP részére, azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg ennek az odaítélésnek a jogszerűségét. A felperes úgy véli, hogy ha a Bizottság elvégezte volna ezt a vizsgálatot, arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy az odaítélés során nem tartották tiszteletben a közösségi jogból eredő követelményeket, ebből következően pedig az RTP részére nyújtott támogatások nem részesülhettek volna semmilyen, az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti mentességben. A felperes hivatkozik a koncessziók közösségi jogi megítéléséről szóló bizottsági értelmező közleményre (HL 2000. C 121., 2. o.; a továbbiakban: koncessziókról szóló közlemény), valamint arra az értelmezésre, amelyet a Bizottság a *XXXI. Versenypolitikai jelentésében* (SEC (2002) 462 végleges) a Bíróság a C-324/98. sz., *Telaustria és Telefonadress* ügyben 2000. december 7-én hozott ítéletéről (EBHT 2000., I-10745. o.) kialakított. A felperes hivatkozik a Bíróságnak a C-107/98. sz. *Teckal* ügyben 1999. november 18-án hozott ítéletére (EBHT 1999., I-8121. o.) is.
- 135 A felperes a válaszban lényegében arra hivatkozik, hogy a Bíróság a C-280/00. sz., *Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg* ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletének (EBHT 2003., I-7747. o.) 88–93. pontjában említett feltételek közül a negyedik feltétel (a továbbiakban: negyedik *Altmark*-feltétel) alapján a Bizottságnak a versenyeztetési eljárás hiányára tekintettel meg kellett volna vizsgálnia, hogy az RTP-nek nyújtott kifizetés mértékét az átlagos, jól vezetett és megfelelően felszerelt vállalkozás kritériuma alapján állapították-e meg. Márpedig ez nyilvánvalóan nem így történt.
- 136 A Bizottság azt állítja, hogy a közszolgálati televíziózás biztosításának az RTP részére történő odaítélésére vonatkozó kérdés – amely a hivatalos eljárás során soha nem merült fel – különbözik attól a kérdéstől, hogy az e vállalkozásnak nyújtott kifizetés összeegyeztethető-e az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal.

- 137 Mindazonáltal sem az EK 86. cikk (2) bekezdéséből, sem pedig az ítélkezési gyakorlatból nem következik, hogy a tagállamoknak az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozások kiválasztása során sajátos eljárási szabályok szerint kellene eljárniuk.
- 138 Mindenesetre a műsorszórásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatások esetében a közösségi jog nem követeli meg azokat a nyílt versenyeztetési eljárásokat, amelyeket főszabály szerint a közszolgálati koncessziós szerződések esetében általános jelleggel le kell folytatni.
- 139 A koncessziókra alkalmazandó szabályokra és a Bíróság ítélkezési gyakorlatára vonatkozó felperesi hivatkozások nem bírnak jelentőséggel.
- 140 Ami a negyedik Altmark-feltételt illeti, a felperes tévedésben van annak rendelkezését illetően. Ez a feltétel arra a kérdésre vonatkozik, hogy az adott intézkedés állami támogatást képez-e, nem pedig arra a kérdésre, hogy ez az intézkedés részesülhet-e az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti eltérés kedvezményében.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 141 Mindenekelőtt a Bizottság azon előzetes megjegyzésével kapcsolatban, mely szerint a televíziózásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak az RTP részére történő odaítélésével kapcsolatos kérdést első alkalommal a közösségi bíróság előtt vetették fel, emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet az állami támogatásokra vonatkozó eljárásban érdekelt fél a közösségi bíróság előtt nem hivatkozhat a Bizottság számára ismeretlen és a vizsgálati eljárás során vele nem közölt ténybeli körülményekre, nincs akadálya annak, hogy e fél – mint a jelen eljárásban – a végleges határozat ellen olyan jogalapra hivatkozzék, amelyet nem terjesztett elő a közigazgatási eljárás során (lásd ebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság T-110/97. sz., Kneissl Dachstein kontra Bizottság ügyben 1999. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 1999., II-2881. o.] 102. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot; a T-274/01. sz., Valmont kontra Bizottság ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-3145. o.] 102. pontját, valamint a T-111/01. és T-133/01. sz., Saxonia Edelmetalle és ZEMAG kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. május 11-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-1579. o.] 68. pontját).

- 142 A Bizottság által képviselt, a felperes érvének újdonságára vonatkozó álláspont tehát nem teszi lehetővé ennek az érvének a mellőzését.
- 143 Az Elsőfokú Bíróság ugyanakkor a Bizottsággal azonos módon úgy ítéli meg, hogy ez az érv nem vonja kétségbe a megtámadott határozat jogszerűségét.
- 144 Mint a műsorszolgáltatásról szóló közlemény 29. pontja emlékeztet rá, az állami támogatások tilalma alóli, az EK 86. cikk (2) bekezdésében előírt eltérés biztosításhoz az ítélkezési gyakorlat (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-179/90. sz. *Merci Convenzionali Porto di Genova* ügyben 1991. december 10-én hozott ítéletének [EBHT 1991., I-5889. o.] 26. pontját; az Elsőfokú Bíróság T-106/95. sz., *FFSA és társai kontra Bizottság* ügyben 1997. február 27-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-229. o.] 173. és 178. pontját, valamint a T-204/97. és T-270/97. sz., *EPAC kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2000. június 13-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-2267. o.] 125. és 126. pontját) szerint három feltételnek kell teljesülnie: először is, a kérdéses szolgáltatásnak általános gazdasági érdekűnek kell lennie, és a tagállamnak egyértelműen akként kell meghatározni; másodsor, a kérdéses vállalkozást a tagállamnak kifejezetten meg kell bízni az adott általános gazdasági érdekű szolgáltatás ellátásával; harmadszor, a Szerződés versenyszabályai alkalmazásának – ebben az esetben az állami támogatás megtiltásának – korlátoznia kell a vállalkozás számára konkrétan kijelölt feladatok teljesítését, és az ilyen szabályok alóli mentesség nem befolyásolhatja a kereskedelem fejlődését a Közösség érdekeivel ellentétes mértékben.
- 145 Az EK 86. cikk (2) bekezdése az alkalmazásának számos feltétele között nem tartalmaz olyan követelményt, mely szerint a tagállamnak az általános gazdasági érdekű szolgáltatás odaítélése érdekében versenyeztetési eljárást kellett volna lefolytatnia. Másfelől az Elsőfokú Bíróság a T-17/02. sz., *Olsen kontra Bizottság* ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének (EBHT 2005., II-2031. o.) 239. pontjában kifejezetten megállapította, hogy sem az EK 86. cikk (2) bekezdésének szövegéből, sem pedig az e rendelkezésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatból nem következik, hogy valamely vállalkozást csak közbeszerzés útján lehet általános gazdasági érdekű szolgáltatással megbízni.
- 146 A fenti megfontolások alapján el kell utasítani a felperes arra alapított kifogását, hogy a Bizottságnak az EK 86. cikk (2) bekezdése alapján folytatott vizsgálat keretében ellenőriznie kellett volna, hogy a televíziózásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatást versenyeztetési eljárás lefolytatása után ítélték-e oda az RTP részére.

147 E következtetés alapján – mely szerint a Bizottságnak az EK 86. cikk (2) bekezdése alapján folytatott vizsgálat keretében nem kellett ellenőriznie, hogy a televíziózásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatást versenyzetési eljárás keretében ítélték-e oda az RTP részére – az is megállapítható, hogy még ha fel is tételezzük, hogy a televíziózásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak a felperes által hivatkozott és a fenti 134. pont utolsó két mondatában idézett indokoktól eltérő egyéb indokok alapján mégis versenyzetési eljárás tárgyát kellett volna képeznie, a jelen esetben az ilyen versenyzetési eljárás hiánya azt indokolhatta volna, hogy a Bizottság az EK 226. cikk alapján a Portugál Köztársaság ellen kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárást kezdeményezzen, amely adott esetben azt eredményezhette volna, hogy e tagállamnak vissza kell vonnia az odaítélést, és közbeszerzési eljárást kell lefolytatnia. A versenyzetési eljárás hiánya ugyanakkor nem járhatna azzal a következménnyel, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetésével megbízott vállalkozás közszolgáltatási kötelezettségeinek állami finanszírozását – holott teljesülnének az általános gazdasági érdekű szolgáltatás meghatározásával, a megbízással és az arányossággal kapcsolatos feltételek – a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak kellene tekinteni.

148 Az Elsőfokú Bíróság mindenesetre úgy ítéli meg, hogy a Portugál Köztársaság – ellentétben azzal, amit a felperes a fenti 134. pont utolsó két mondatában idézett indokok alapján állít – egyáltalán nem volt köteles a televíziózásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak az RTP részére történő odaítélése előtt versenyzetési eljárást lefolytatni.

149 A felperes ezzel kapcsolatban először a koncessziókról szóló közleményre hivatkozik (a fenti 134. pont). Márpedig, jóllehet a Portugál Köztársaság és az RTP között létrejött közszolgálati szerződések kétségtelenül a „koncesszió” címet viselik, nem tűnik úgy – és egyébként a felperes sem hivatkozik egyetlen olyan körülményre sem –, hogy az RTP az e közlemény értelmében vett koncessziójogosult lenne (lásd különösen a koncessziókról szóló közlemény 2.2. pontjának hatodik bekezdését, valamint 2.4. pontjának harmadik bekezdését), vagyis hogy az RTP (az előfizetéses televízióhoz hasonló módon) ellenszolgáltatásban részesülne az üzemeltetőtől, ennek következtében pedig ő viselné az üzemeltetés kockázatát.

150 Épp ellenkezőleg, úgy tűnik, hogy az RTP olyan állami televíziós műsorszolgáltató, amely a teljes lakosság részére és javára sugároz programot, és amelynek a közszolgáltatási költségeit az állam vállalja át.

- 151 Ezenkívül, még ha az RTP a koncessziókról szóló közlemény értelmében vett koncessziójogosult is lett volna, hangsúlyozni kell, hogy e közlemény, jóllehet megállapítja, hogy „a hatóságok és az általános gazdasági érdekű feladatok ellátásával megbízott állami vállalatok közötti kapcsolatok főszabály szerint a közlemény hatálya alá tartoznak” (a koncessziókról szóló közlemény 2.4. pontjának nyolcadik bekezdése), kifejezetten kimondja, hogy „az audovizuális ágazatban figyelembe kell venni az [amszterdami jegyzőkönyvet]” (a koncessziókról szóló közlemény 2.4. pontjának nyolcadik bekezdéséhez fűzött 29. lábjegyzet). A koncessziókról szóló közlemény ezzel elismeri a közcélú műsorszolgáltatás sajátos helyzetét, és ezt az ágazatot kiveszi az általános szabályok alól.
- 152 Végül meg kell jegyezni, hogy a koncessziókról szóló közlemény szerint a koncessziókra „csak annyiban vonatkoznak a Szerződésben foglalt szabályok és elvek, amennyiben azok [...] gazdasági tevékenységek végzésére irányulnak” (a 2.4. pont első bekezdése). A koncessziókról szóló közlemény ráadásul kimondja, hogy e közlemény „nem vonatkozik [...] azokra az aktusokra, amelyek tárgyát olyan nem gazdasági jellegű tevékenységek képezik, mint a kötelező oktatás vagy a szociális biztonság” (a 2.4. pont ötödik bekezdésének második francia bekezdése).
- 153 Márpedig, jóllehet igaz, hogy a közcélú műsorszolgáltatást általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak, nem pedig általános nem gazdasági érdekű szolgáltatásnak kell tekinteni, meg kell állapítani, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatásként minősítés sokkal inkább magyarázható azzal a hatással, amelyet a közcélú műsorszolgáltatás az egyébként versengő és kereskedelmi jellegű műsorszolgáltatási ágazatra ténylegesen gyakorol, mint a közcélú műsorszolgáltatás állítólagos kereskedelmi dimenziójával. Mint az világosan következik az amszterdami jegyzőkönyvből, a tagállamok közcélú műsorszolgáltatási rendszere „közvetlenül kapcsolódik az egyes társadalmak demokratikus, társadalmi és kulturális igényeihez”. Ugyanígy a közcélú műsorszolgáltatásról szóló 1999. január 25-i, tanácsi és tagállami állásfoglalás (HL C 30., 1. o.) megállapítja, hogy e közszolgáltatás „a köz érdekében ellátott kulturális, társadalmi és demokratikus feladataira tekintettel alapvető jelentőséggel bír a demokrácia, a pluralizmus, a társadalmi kohézió, valamint a kulturális és nyelvi sokszínűség biztosításának szempontjából, [és] továbbra is a programok széles skáláját kell nyújtania a társadalom egészé[nek]” (az állásfoglalás B. preambulumbekzdése és 7. pontja).
- 154 A közcélú műsorszolgáltatás e sajátos helyzete másfelől annak a szabadságnak az alapját képezi, amelyet az amszterdami jegyzőkönyv a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatások odaítélése tekintetében elismer a tagállamok számára. E sajátos helyzettel magyarázható és igazolható az a tény, hogy a tagállamtól

nem várható el, hogy az ilyen általános gazdasági érdekű szolgáltatás odaítélése érdekében versenyeztetési eljárást folytasson le, legalábbis abban az esetben, ha akként határoz, hogy e közszolgáltatást – mint a jelen esetben – állami vállalat útján maga biztosítja.

- 155 Ugyanezen megfontolások miatt éppúgy irrelevánsnak bizonyulnak azok a hivatkozások is, amelyeket a felperes a *XXXI. Versenypolitikai jelentésre* és a fenti 134. pontban hivatkozott *Telaustria* és *Telefonadress* ügyben hozott ítéletről a Bizottság által e jelentésben kialakított értelmezésre, valamint a fenti 134. pontban hivatkozott *Teckal*-ügyben hozott ítéletre vonatkozóan terjesztett elő. E hivatkozásokkal ugyanis – amelyek a közcélú műsorszolgáltatástól teljesen különböző tevékenységekre vonatkoznak – a felperes egyben elvonatkoztat azoktól a sajátosságoktól, amelyek ezen ágazatra, valamint a tagállamok által a közcélú műsorszolgáltatás meghatározása és szervezése során elérni kívánt különleges célkitűzésekre jellemzők.
- 156 Az előző megfontolások összességéből nemcsak az következik, hogy a Bizottságnak nem kellett megvizsgálnia az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti eltérés biztosítása kapcsán, hogy a televíziózásra vonatkozó általános gazdasági érdekű szolgáltatást versenyeztetési eljárás lefolytatása után ítélték-e oda (a fenti 146. pont), hanem a Portugál Köztársaságnak nem is kellett versenyeztetési eljárást lefolytatnia.
- 157 A felperes által a negyedik *Altmark*-feltételre alapított kifogással (a fenti 135. pont) kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság az eljárási szabályzat 113. cikke értelmében hivatalból vizsgálhatja, hogy e kifogás eljárásgátló okok fennállása miatt nem elfogadhatatlan-e. Eszerint az eljárási szabályzat 48. cikkének 2. §-a alapján elfogadhatatlannak kell nyilvánítani azokat a jogalapokat, amelyeket első alkalommal a válaszban terjesztettek elő, és amelyek nem olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származnak, amely az eljárás során merült fel (az Elsőfokú Bíróság T-40/01. sz., *Scan Office Design* kontra Bizottság ügyben 2002. november 28-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-5043. o.] 96. pontja, valamint a T-134/03. és T-135/03. sz., *Common Market Fertilizers* kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-3923. o.] 51. pontja). Az olyan jogalapot vagy érvet azonban, amely a keresetlevélben korábban megfogalmazott jogalap kiegészítéséből áll, elfogadhatónak kell tekinteni (a Bíróság C-412/05. P. sz., *Alcon* kontra OHIM ügyben 2007. április 26-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3569. o.] 38–40. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-107/04. sz., *Aluminium Silicon Mill Products* kontra Tanács ügyben 2007. március 14-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-669. o.] 60. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

158 Az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy ezt a kifogást csak a válaszban terjesztették elő (14–22. pont), anélkül hogy olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származna, amely az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás során merült fel. Ezzel kapcsolatban az a tény, hogy a Bizottság a saját kezdeményezésére az ellenkérelemben (különösen annak 37. pontjában) hivatkozott a negyedik Altmark-feltételre a keresetlevélben foglalt azon érv cáfolata érdekében, mely szerint a szóban forgó általános gazdasági érdekű szolgáltatás odaítéléséhez versenyeztetési eljárásra lett volna szükség, semmiképp nem jelenti azt, hogy az előző pontban említett ítélkezési gyakorlat értelmében vett, az eljárás során felmerült ténybeli vagy jogi helyzetről lenne szó, amely lehetővé tenné a felperes számára, hogy a válaszban eredményesen terjessze elő a jelen kifogást.

159 Az Elsőfokú Bíróság ezenkívül hangsúlyozza, hogy e kifogás – amennyiben a Bizottság azon kötelezettségére vonatkozik, hogy vizsgálja meg, hogy a szükséges költségtérítés mértékét azon költségek elemzése alapján határozták-e meg, amelyek egy átlagos, jól vezetett és megfelelően felszerelt vállalkozás esetében a közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése során felmerültek volna – nem képezi semmilyen, a keresetlevélben már megfogalmazott jogalap kiegészítését. A keresetlevélben ugyanis a felperes csupán annak kifogásolására szorítkozott – egyébként anélkül, hogy bárhogy is hivatkozott volna a negyedik Altmark-feltételre –, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatást versenyeztetési eljárás nélkül ítéltek oda az RTP részére (lásd a keresetlevél 175–183. pontját), és egyáltalán nem terjesztette elő a jelenleg szóban forgó – és ettől teljesen eltérő – kifogást, mely szerint a versenyeztetési eljárás hiánya miatt a Bizottságnak az EK 86. cikk (2) bekezdése szerinti eltérés biztosítása előtt – a felperes szerint – a negyedik Altmark-feltételnek megfelelően meg kellett volna vizsgálnia, hogy az RTP-nek nyújtott költségtérítés mértékét egy átlagos, jól vezetett és megfelelően felszerelt vállalkozás szükségletei alapján határozták-e meg.

160 Ebből következik, hogy a felperes által a negyedik Altmark-feltételre alapított kifogás elfogadhatatlan.

161 A fenti megfontolások összességéből következik, hogy a jelen jogalap első részét el kell utasítani.

A negyedik jogalap második részéről: az EK 86. cikk (2) bekezdése alkalmazási kritériumainak megsértése

– A felek érvei

- 162 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság nem tartotta tiszteletben az EK 86. cikk (2) bekezdésének alkalmazási kritériumait, amelyeket a műsorszolgáltatásról szóló közlemény tekint át, és amelyek szerint, először is, az államnak meg kell határoznia a kérdéses vállalkozásra bízott közszolgálati feladatokat, másodszor, a szolgáltatást ténylegesen nyújtani kell, harmadszor, a szerződés tárgyát képező szolgáltatás tényleges nyújtását független szervnek kell ellenőriznie, végül negyedszer, az állam által nyújtott pénzbeli költségtérítésnek meg kell felelnie az átláthatóság és az arányosság elvének.
- 163 Ami az első feltételt illeti, az állam nem határozhatja meg „tágan” a közszolgáltatás fogalmát, amennyiben úgy dönt, hogy – mint a jelen esetben – a közszolgálati feladatok ellátásával olyan vállalkozást bíz meg, amely ezzel egyidejűleg, más gazdasági szereplőkkel versenyezve kereskedelmi jellegű tevékenységet is folytat. Az ilyen meghatározás ugyanis nem tenné lehetővé a versenytevékenység és a közszolgáltatási tevékenység világos megkülönböztetését, valamint ellehetetlenítené mind a közszolgáltatás tényleges nyújtásának ellenőrzését, mind pedig a vállalkozás versenytevékenységével és közszolgáltatási tevékenységével összefüggésben felmerült költségek elszámolását. A portugál állam nem határozta meg világosan, átlátható és ellenőrizhető módon az RTP-re bízott közszolgálati feladatokat, valamint a finanszírozására rendelt eszközöket.
- 164 Ezek a kifogások nem elvontak. Konkrétan az ellenőrzési mechanizmusok hatékonyságának hiányára irányulnak. A megtámadott határozat (56)–(59) preambulumbekkezdésében vizsgált ellenőrzési mechanizmusok közül csupán azokat működtetik a Portugál Köztársaságtól és az RTP-től független szervek, amelyeket a közvélemény képviselőiből álló véleményező bizottság, valamint külső könyvizsgálók végeznek.

- 165 Márpedig a Bizottság a megtámadott határozatban nemcsak hogy nem tett semmilyen utalást független ellenőrzések lefolytatására, hanem még csak nem is próbált megbizonyosodni arról, hogy a gyakorlatban sor került ilyen ellenőrzésekre. Pedig a Bizottságnak nem csupán tudomásul kellene vennie az elméletileg előírt mechanizmusokat, hanem a tényleges alkalmazásukat is ellenőriznie kellene.
- 166 A Bizottság – annak ellenére, hogy minden ehhez szükséges vizsgálati hatáskörrel rendelkezett – nem tett semmilyen kezdeményezést és nem adott semmilyen választ a felperes arra irányuló ismételt kérelmeire, hogy a portugál hatóságoktól szerezzék be a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentéseket, vagy pedig nyilatkozatot arról, hogy ilyen jelentések nem léteznek. Egyrészt, a felperes által a saját eljárásainak eredményeként beszerzett információkból kiderül, hogy az RTP-nél 1992 és 1997 között semmilyen független ellenőrzésre nem került sor, másrészt pedig az 1998-ban elvégzett, szerződésben előírt külső ellenőrzés alapján rendelkezésre álló körülmények súlyos hiányosságokat tárnak fel.
- 167 A Bizottság ezenkívül nem tartotta tiszteletben a közszolgáltatás tényleges nyújtásával kapcsolatos követelményt sem. A megtámadott határozatot ugyanis nem támasztja alá egyetlen arra vonatkozó okirati bizonyíték sem, hogy az RTP ténylegesen eleget tett a rábízott közszolgálati feladatoknak. Ezenkívül 1992-től 1997-ig egyetlen független ellenőrzésre sem került sor, az 1998. évre vonatkozó, szerződésben előírt külső ellenőrzési jelentés pedig számos hiányosságot tárt fel az RTP közszolgáltatás-nyújtásával kapcsolatban.
- 168 Ezért, mivel nem tartották tiszteletben az EK 86. cikk (2) bekezdése alkalmazásának maga a Bizottság által meghatározott kritériumait, a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni.
- 169 A felperes hozzáteszi, hogy a műsorszolgáltatásról szóló közlemény alapján abban az esetben, ha a közszolgálati kötelezettségek teljesítésének ellenőrzésére szolgáló mechanizmusok nem működnek, nem lehet megállapítani, hogy az adott közszolgáltatást ténylegesen nyújtották. Ezenkívül, ha az ellenőrzés működik, és az illetékes hatóságok úgy ítélik meg, hogy a közszolgáltatást nem nyújtották, vagy bizonyos költségek nem ehhez a szolgáltatáshoz kapcsolódnak, a Bizottság ezt az ellenőrzést nem hagyhatja figyelmen kívül, és nem állapíthatja meg – mint azt a megtámadott határozatban és az ellenkérelemben tette –, hogy végeredményben az egész tevékenység

közszolgáltatás volt, valamint a vállalat által elszámolt valamennyi költség a közszolgálati feladatokhoz kapcsolódott.

- 170 Vissza kell térni a Tribunal de Contas több mint egy évvel a megtámadott határozat előtt elfogadott jelentésére, amelyet a Portugál Köztársaság és az RTP nyilvánvalóan ismert, és amelyet a Bizottságnak is ismernie kellett. A Bizottságnak ugyanis – figyelembe véve mind azt a körülményt, hogy már hosszú ideje vizsgálta az RTP-t, mind pedig a tagállamoknak a közösségi intézményekkel szemben fennálló jóhiszemű együttműködésének kötelezettségét – tudomással kellett bírnia arról, hogy a Tribunal de Contas alapos vizsgálatot folytat, valamint tudomással kellett bírnia e jelentés létezéséről.
- 171 Ez a jelentés megerősíti mindazt, amit az 1998. évre vonatkozó, szerződésben előírt külső ellenőrzési jelentés, valamint a keresetlevél tartalmaz azon hibák kapcsán, amelyeket a Bizottság az RTP által nyújtott közszolgáltatással összefüggésben felmerült költségek elemzése során elkövetett. A jelentés megerősíti a felperes azon állításait is, amelyeket az EK 86. cikk (2) bekezdése alkalmazási feltételeinek értékelése során a Bizottság által végzett téves jogalkalmazásra vonatkozóan, különösen az ellenőrzési mechanizmusok hatékonyságának hiányával kapcsolatban megfogalmazott. Végül megerősíti, hogy az RTP nem nyújtotta az elvárt szolgáltatást. Figyelembe véve tehát a másorszolgáltatásról szóló közleményben foglalt kritériumokat, „a Bizottság nem [tudta] a[z EK] 86. cikk (2) bekezdése szerinti feladatait végrehajtani, és ezért nem [tudott] [ezen] rendelkezés alapján mentességet adni” (a közlemény 43. pontja).
- 172 A felperes szerint lehetetlen, hogy a Bizottságnak ne lett volna tudomása a Tribunal de Contas jelentéséről, amelyből világosan kiderül, hogy az EK 86. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételei nem teljesültek. A Bizottság a közszolgáltatás RTP általi biztosításának módját nem tudta a vállalat könyvvizsgálója által készített éves jelentések vagy a vállalat könyvelése alapján ellenőrizni. Másfelől a könyvvizsgáló feladata nem annak ellenőrzése, hogy meghatározott vállalkozás közszolgáltatásokról gondoskodik-e, vagy sem, még kevésbé pedig annak ellenőrzése, hogy milyen összegek felelnek meg, illetve nem felelnek meg e szolgáltatásnyújtásnak. A megtámadott határozat tehát nyilvánvalóan jogellenes, és meg kell semmisíteni.

- 173 A Bizottság úgy véli, hogy a műsorszolgáltatásról szóló közlemény – a felperes állításaival ellentétben – nem írja elő a közcélú műsorszolgáltatás tényleges teljesítése független ellenőrzésének kötelezettségét. E közlemény 29. pontja három kritériumot állapít meg annak feltételeként, hogy valamely intézkedés az EK 86. cikk (2) bekezdésében előírt eltérés előnyében részesülhessen. Az általános gazdasági érdekű szolgáltatás meghatározására, a közszolgáltatás ellátására irányuló megbízásra és az arányosságra vonatkozó e kritériumok azok, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban alkalmazott.
- 174 Pontatlan az a megállapítás, mely szerint a közszolgáltatás fogalmának „tág” meghatározása nem teszi lehetővé a versenytevékenység és a közszolgáltatási tevékenység közötti különbségtételt, továbbá ellehetetleníti a közszolgáltatás tényleges nyújtásának ellenőrzését, valamint egyrészt a versenytevékenységgel, másrészt pedig a közszolgáltatási tevékenységgel összefüggésben felmerült költségek elszámolását.
- 175 A műsorszolgáltatás ágazatában a Bizottság szerepe arra korlátozódik, hogy a közszolgáltatás meghatározása – amelynek összhangban kell állnia az adott társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeinek történő megfelelésre irányuló célkitűzéssel – során esetleg elkövetett nyilvánvaló hibákat vizsgálja. A Bizottság nem állapította meg ilyen hibák fennállását.
- 176 E feltételek mellett az volt a kérdés, hogy a közszolgálati feladat finanszírozása a közszolgáltatás nettó költségeivel arányos volt-e, vagy sem. Márpedig a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az RTP által a vizsgált időszakban kapott teljes finanszírozás nem haladta meg a közszolgáltatás nettó költségeit.
- 177 Látható volt, hogy az RTP elkülönített könyvelést alkalmazott a közszolgáltatási tevékenységekre és a kereskedelmi jellegű tevékenységekre, mivel ez utóbbiakat jogilag különálló vállalkozások végezték. Az RTP könyvelése tehát kimutatta a közszolgálati feladatokhoz kapcsolódó költségeket és bevételeket, valamint az RTP-nek a kereskedelmi vállalkozásokban fennálló részesedéseit, amelyeket a könyvelés szempontjából pénzügyi befektetéseként kezelt. Az RTP pénzügyi elszámolásait minden évben könyvvizsgáló ellenőrizte. Ezenkívül a portugál belső finanszírozási rendszer keretében az RTP közszolgáltatásokkal összefüggésben felmerült költségeit csak részben térítették vissza. Ennek keretében az RTP a tulajdonképpeni közszolgáltatási

tevékenységeken belül az analitikus elszámolás második szintjét alkalmazta – ez a körülmény mindig megjelent a közszolgáltatásokról szóló beszámolóokban –, amely átláthatóan kimutatta, hogy a közszolgáltatási tevékenységekkel összefüggésben mely költségek voltak visszatéríthetők.

- 178 Igaz, hogy a portugál hatóságok először úgy döntöttek, hogy a közszolgálati szerződés keretében olyan megtérítési mechanizmust alakítanak ki, amely nem fedezte a közszolgáltatással összefüggésben felmerült valamennyi költséget. Mindazonáltal a közösségi jog az említett költségek teljes megtérítését lehetővé tenné. A felperes tehát nem kifogásolhatta azokat a további intézkedéseket, amelyeket a portugál hatóságok utólag hoztak meg annak érdekében, hogy fedezzék a költségek azon részét, amely még nem képezte megtérítés tárgyát.
- 179 Ezenkívül azt a gondolatmenetet, mely szerint az RTP esetében jogszerű volt a közszolgálati feladat „tág” meghatározásának elfogadása, hiszen bizonyított volt, hogy e feladat finanszírozása arányos volt a feladat nettó költségeivel, az a tény is megerősíti, hogy a közszolgáltatási tevékenységekből eredő kereskedelmi jellegű tevékenységek vonatkozásában egyáltalán nem következett be a piac torzulása.
- 180 Az ellenőrzési mechanizmusok hatékonyságának állítólagos hiányára alapított érv nem helytálló. A Bizottság ugyanis nem feladata annak vizsgálata, hogy az RTP vagy a Portugál Köztársaság helyesen alkalmazott-e valamennyi portugál belső jogszabályt, hanem csupán azt kell ellenőriznie, hogy az RTP állami finanszírozása összeegyeztethető volt-e a Szerződéssel. A Bizottság ennek érdekében köteles volt az RTP közszolgáltatási tevékenységeivel összefüggő költségekre, valamint az RTP kereskedelmi jellegű tevékenységeire vonatkozó objektív és hiteles adatokat vizsgálni és értékelni.
- 181 Csak azt kell hangsúlyozni, amit a megtámadott határozat (177) és azt követő preambulumbekendései is részleteznek, vagyis hogy a Bizottság által vizsgált és megerősített valamennyi adat Portugáliában megfelelő ellenőrzési mechanizmus tárgyát képezte.

- 182 Még ha utóbb megállapítást is nyert, hogy az ellenőrzés ismertetett rendszere egészében nem működött úgy, ahogyan kellett volna, vagy a Bizottság elé terjesztett adatok nem voltak pontosak, ez nem jelenti azt, hogy a megtámadott határozat bármilyen hibában szenved. A Bizottság ugyanis e határozatot azon tényeknek megfelelően fogadta el, amelyek az elfogadás időpontjában a rendelkezésére álltak, és amelyekben nem volt oka kételkedni.
- 183 Végül téves az az érv, mely szerint a megtámadott határozatot nem támasztja alá egyetlen olyan bizonyíték sem, hogy az RTP ténylegesen eleget tett a rábízott közszolgálati feladatoknak. Valójában nem a Bizottság feladata annak konkrét vizsgálata, hogy a közszolgálati szerződéseket minden részletükben teljesítették-e, sem pedig annak vizsgálata, hogy a közszolgálati szerződésekben meghatározott minőségi előírásokat betartották-e. A Bizottság szerepe annak ellenőrzésére korlátozódik, hogy az RTP által közszolgáltatásként gyakorolt tevékenységeket a Szerződés értelmében vett általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak lehet-e tekinteni, vagy sem.
- 184 Márpedig az RTP által általános gazdasági érdekű szolgáltatásként gyakorolt valamennyi tevékenység jogszerű, és semmilyen nyilvánvaló hibában nem szenved. A vizsgálat alapján ezenkívül megállapítható volt, hogy az RTP részére nyújtott finanszírozást ténylegesen a közszolgálati feladatok ellátásához rendelték.
- 185 A Bizottság megjegyzi, hogy a Tribunal de Contas jelentésének a válaszban történő csatolása elkésletten történt, a késedelem vonatkozásában pedig semmilyen meggyőző igazolás előterjesztésére nem került sor. A Bizottság a maga részéről vitatja, hogy a megtámadott határozat előtt hivatalos tudomása lett volna e jelentés létezéséről. Mindenesetre e jelentés nem vonja kétségbe a megtámadott határozatban foglalt értékelést.

– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

- 186 Előjáróban azt a kérdést kell megvizsgálni, hogy a Tribunal de Contas jelentése – amelyet a válaszhoz csatolt melléklet tartalmaz – elfogadható-e, és a jelen eljárásban relevánsnak bizonyul-e a megtámadott határozat jogszerűségének értékelése szempontjából.

- 187 E jelentés kapcsán közvetlenül az annak relevanciájával kapcsolatos kérdést kell tárgyalni.
- 188 Az állandó ítélkezési gyakorlat alapján az EK 230. cikk szerinti megsemmisítési kereset esetében valamely közösségi aktus jogszerűségét az aktus meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli és jogi elemek függvényében kell mérlegelni. Így különösen a Bizottság által végzett átfogó mérlegelést kizárólag az e tevékenysége során rendelkezésére álló információk függvényében kell vizsgálni (a Bíróság 15/76. és 16/76. sz., Franciaország kontra Bizottság egyesített ügyekben 1979. február 7-én hozott ítéletének [EBHT 1979., 321. o.] 7. pontja, valamint a C-197/99. P. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-8461. o.] 86. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-371/94. és T-394/94. sz., British Airways és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. június 25-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-2405. o.] 81. pontja, valamint a T-126/96. és T-127/96. sz., BFM és EFIM kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3437. o.] 88. pontja).
- 189 A felperes úgy véli, hogy – figyelembe véve mind azt a körülményt, hogy a Bizottság már hosszú ideje vizsgálta az RTP-t, mind pedig a tagállamoknak a közösségi intézményekkel szemben fennálló jóhiszemű együttműködésének kötelezettségét – a Bizottságnak tudomással kellett bírnia arról, hogy a Tribunal de Contas alapos vizsgálatot folytat, valamint tudomással kellett bírnia e jelentés létezéséről.
- 190 Meg kell azonban állapítani, hogy a felperes – aki a bizonyítási terhet viseli – a fenti általános állításokon kívül semmilyen kézzelfogható bizonyítékot nem terjeszt elő arra vonatkozóan, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában ténylegesen tudomással bírt az említett jelentésnek akár csak a létezéséről is. Másfelől a felperes azt állítja, hogy e határozat elfogadásának időpontjában ő maga sem tudott e jelentés létezéséről.
- 191 A Bizottság határozottan azt állítja, hogy a megtámadott határozat elfogadása során semmilyen tudomással nem bírt e jelentés létezéséről, ebből következően pedig nem volt számára lehetséges, hogy akár csak kérje e jelentés közlését.

- 192 Az Elsőfokú Bíróság ezzel kapcsolatban úgy ítéli meg, hogy nem nyert bizonyítást, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában tudomással bírt a Tribunal de Contas jelentéséről.
- 193 Ebből következően – függetlenül még attól a kérdéstől is, hogy e jelentést az eljárási szabályzat 48. cikkének 2. §-a értelmében elfogadhatónak lehet-e tekinteni annak ellenére, hogy csak a válasszal együtt terjesztették elő – e jelentésről meg kell állapítani, hogy semmilyen jelentőséggel nem bír, a megtámadott határozat jogszerűségének vizsgálata során pedig nem lehet figyelembe venni.
- 194 A fenti előzetes kérdés eldöntése után a felperes azon kifogását kell megvizsgálni, amelyet arra alapított, hogy a tagállam nem határozhatja meg „tágan” a közszolgáltatás fogalmát, amennyiben úgy dönt, hogy – mint a jelen esetben – a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatást olyan vállalkozásnak ítéli oda, amely ezzel egyidejűleg kereskedelmi jellegű tevékenységet is folytat.
- 195 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy – mint azt az ítélkezési gyakorlat (lásd ebben az értelemben a fenti 144. pontban hivatkozott FFSA és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 99. pontját) tartalmazza, valamint a Bizottság az Általános érdekű szolgáltatások Európában címet viselő, 2000. szeptember 20-i közleményének (COM(2000) 580 végleges) 22. pontjában megállapítja – a tagállamoknak széles mérlegelési jogkörük van annak meghatározását illetően, hogy mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak. Ebből következik, hogy e szolgáltatások valamely tagállam általi meghatározását a Bizottság csak nyilvánvaló hiba esetén kérdőjelezheti meg (Léger főtanácsnoknak a Bíróság C-309/99. sz., Wouters és társai ügyben 2002. február 19-én hozott ítéletére [EBHT 2002., I-1577. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2002., I-1583. o.] 162. pontja; a fenti 145. pontban hivatkozott Olsen kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 216. pontja).
- 196 Az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak az Európai Unióban betöltött fontos szerepét, valamint e szolgáltatások megfelelő működése biztosításának szükségességét másfelől az a tény is hangsúlyozza, hogy az Amszterdami Szerződés beiktatta az EK-Szerződésbe az EK 16. cikket (lásd ezzel kapcsolatban Alber főtanácsnoknak a Bíróság C-340/99. sz. TNT Traco ügyben 2001. május 17-én hozott ítéletére [EBHT 2001., I-4109. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2001., I-4112. o.] 94. pontját; Jacobs főtanácsnoknak a Bíróság C-475/99. sz. Ambulanz Glöckner ügyben 2001. október 25-én hozott ítéletére [EBHT 2001., I-8089. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2001., I-8094. o.] 175. pontját, továbbá a C-126/01. sz. GEMO-ügyben 2003. november 20-án hozott ítéletére [EBHT 2003., I-13769. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2003., I-13772. o.] 124. pontját, valamint Poiaras Maduro főtanácsnoknak a Bíróság C-205/03. P. sz., FENIN kontra Bizottság ügyben

2006. július 11-én hozott ítéletére [EBHT 2006., I-6295. o.] vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 2006., I-6297. o.] 26. pontjához kapcsolódó 35. lábjegyzetet; lásd az Elsőfokú Bíróság elnökének a T-53/01. R. sz., Poste Italiane kontra Bizottság ügyben 2001. május 28-án hozott végzésének [EBHT 2001., II-1479. o.] 132. pontját is).

197 Ami különösen a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatást illeti, a Bíróság a 155/73. sz. Sacchi-ügyben 1974. április 30-án hozott ítéletében (EBHT 1974., 409. o.) – amely többek között arra a kérdésre vonatkozott, hogy a versenyszabályok megsértését jelenti-e, ha valamely tagállam mindenféle televíziós műsorszám sugárzására vonatkozó kizárólagos jogot biztosít valamely vállalkozásnak, beleértve a reklámjellegű műsorszámokat is – lényegében elismerte, hogy a tagállamok a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatást jogszerűen határozhatják meg úgy, hogy az magában foglalja az általános műsor-összeállítást tartalmazó sugárzást. Ebben az ítéletben ugyanis a Bíróság úgy ítélte meg, hogy „a Szerződés egyik rendelkezése sem akadályozza a tagállamokat abban, hogy azok közérdekű, nem gazdasági jellegű megfontolásokból kivonják a versenyből a rádiós és televíziós adások sugárzását oly módon, hogy egy vagy több intézménynek e tekintetben kizárólagos jogot adnak” (a fent hivatkozott Sacchi-ügyben hozott ítélet 14. pontja; lásd még Reischl főtanácsnok ugyanezen ítéletre vonatkozóan előterjesztett indítványának [EBHT 1974., 433. o.] második és ötödik bekezdését, valamint Léger főtanácsnoknak a fenti 195. pontban hivatkozott Wouters és társai ügyre vonatkozóan előterjesztett indítványának 163. pontját).

198 Másfelől, amikor a tagállamok az amszterdami jegyzőkönyvben megállapították, hogy „a tagállamok közcélú műsorszolgáltatási rendszere közvetlenül kapcsolódik az egyes társadalmak demokratikus, társadalmi és kulturális igényeihez és a médiapluralizmus megőrzésének követelményéhez”, közvetlenül azokra a közcélú műsorszolgáltatási rendszerekre utaltak, amelyeket ők hoztak létre, és amelyek e tagállamok teljes lakossága részére kötelesek általános műsor-összeállítást tartalmazó televíziós programokat sugározni.

199 Végül emlékeztetni kell arra a megfogalmazásra, amellyel a Tanács és a tagállamok a közcélú műsorszolgáltatásról szóló, 1999. január 25-i állásfoglalásukban (a fenti 153. pont) megerősítették a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatás fontosságát.

200 A tagállamok ebben az állásfoglalásban – „figyelembe véve, hogy a közcélú műsorszolgáltatás a köz érdekében ellátott kulturális, társadalmi és demokratikus feladataira

tekintettel alapvető jelentőséggel bír a demokrácia, a pluralizmus, a társadalmi kohézió, valamint a kulturális és nyelvi sokszínűség biztosításának szempontjából, [...] hangsúlyozva, hogy az új médiakörnyezetben nyújtott programok növekvő változatossága megerősíti a műsorszolgáltatással foglalkozó közjogi szervezetek átfogó feladatainak fontosságát, [valamint] emlékeztetve a tagállamoknak az [amszterdami jegyzőkönyvben] említett, a szolgáltatással történő megbízásra és a szolgáltatás finanszírozására vonatkozó hatáskörére” – megjegyezték és hangsúlyozták, hogy az amszterdami jegyzőkönyv megerősíti „azon szándék[ukat], hogy hangsúlyt fektessenek a közcélú műsorszolgáltatás szerepére”, hogy „a közcélú műsorszolgáltatásnak továbbra is a programok széles skáláját kell nyújtania a tagállamok által meghatározott feladatával összhangban, hogy a társadalom egészéhez szóljon”, valamint hogy „ebben az összefüggésben a közszolgálati műsorszolgáltatás jogosan törekszik arra, hogy a közönség széles rétegeit érje el”.

201 A fenti megfontolásokból következik, hogy a közösségi jog semmilyen módon nem akadályozza a tagállamokat abban, hogy a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatást tágan határozzák meg, beleértve abba az általános műsorösszeállítást tartalmazó program sugárzását.

202 Ezt a lehetőséget nem kérdőjelezheti meg az a tény, hogy a közcélú műsorszolgáltató egyébként kereskedelmi jellegű, különösen reklámidő értékesítésére irányuló tevékenységet is folytat.

203 Az ilyen megkérdőjelezhetőség ugyanis azt jelentené, hogy a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak még a meghatározását is a finanszírozásának módjától tennénk függővé. Márpedig az általános gazdasági érdekű szolgáltatást elméletileg azon általános érdekre tekintettel kell meghatározni, amelynek e szolgáltatás meg kíván felelni, nem pedig azon eszközökre tekintettel, amelyek e szolgáltatás nyújtását biztosítani fogják. Mint azt a Bizottság a műsorszolgáltatásról szóló közlemény 36. pontjában kiemeli, „a közszolgálati feladat meghatározásának kérdését nem szabad összekeverni az e szolgáltatások biztosítására kiválasztott pénzügyi mechanizmus kérdésével”.

204 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy nem tehető vitássá a tagállamok azon hatásköre, hogy a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatást oly módon határozzák meg, hogy az magában foglalja a programok

széles skálájának sugárzását, megengedve az ilyen általános gazdasági érdekű szolgáltatással megbízott gazdasági szereplőnek, hogy kereskedelmi jellegű tevékenységeket is folytasson, mint például a reklámidő értékesítése.

205 Az Elsőfokú Bíróság végeredményben megállapítja, hogy a felperes kifogásai a közszolgáltatás tág meghatározásán kívül – amely az egyébként kereskedelmi jellegű tevékenységet is folytató műsorszolgáltatóra vonatkozik – főleg e feladatnak az RTP általi végrehajtása, valamint a Bizottság által ennek kapcsán végzett ellenőrzés ellen irányulnak.

206 A felperes szerint ugyanis a Bizottság nem próbált meggyőződni arról, hogy e feladatnak az RTP általi végrehajtása független ellenőrzés tárgyát képezte-e. A Bizottságnak nem csupán tudomásul kellene vennie az elméletileg előírt ellenőrzési mechanizmusokat. E mechanizmusok tényleges alkalmazását is ellenőriznie kellene. A felperes azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem adott helyt az arra irányuló kérelmeknek, hogy a portugál hatóságok nyújtsák be a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentéseket, vagy pedig e hatóságok nyilatkozzanak arról, hogy ilyen jelentések nem léteznek. Ezenkívül azt kifogásolja a Bizottsággal szemben, hogy a megtámadott határozat semmilyen bizonyítékot nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az RTP ténylegesen eleget tett a rábízott közszolgálati feladatoknak.

207 A megtámadott határozat releváns preambulumbekzdéseinek az (56)–(59), valamint a (177)–(181) preambulumbekzdés minősül.

208 Annak érdekében, hogy a felperes e kifogásainak megalapozottsága tárgyában határozni lehessen, meg kell vizsgálni a közszolgáltatás ellátására irányuló megbízás közcélú műsorszolgáltató általi teljesítésének ellenőrzésével kapcsolatos kérdést.

209 Ez a vizsgálat két részből álló elemzést kíván. Az első rész keretében annak az ellenőrzésével kapcsolatos kérdést kell megvizsgálni, hogy az RTP tiszteletben tartotta-e azokat a minőségi kritériumokat – vagy még inkább minőségi előírásokat –, amelyek a közcélú műsorszolgáltatási tevékenységének egészére általános jelleggel irányadók. A második rész keretében annak az ellenőrzésével kapcsolatos kérdést kell megvizsgálni, hogy az RTP a tőle elvárt közszolgáltatásokat a valóságban ténylegesen

nyújtotta-e, valamint annak az ellenőrzésével kapcsolatos kérdést, hogy e szolgáltatások megfelelnek-e az elszámolt költségeiknek.

- 210 Amíg a vizsgálat első része a közszolgálati televíziózás minőségi színvonalának szubjektív értékelésére irányul, addig a második rész az RTP elszámolásaiban foglalt költségelemeket és az ott feltüntetett költségeket illetően az elszámolások adminisztratív és könyvelési hitelességének objektív kérdésére vonatkozik. A Bizottság ugyanis csak akkor tudta érdemlegesen ellenőrizni a közszolgáltatásokkal összefüggésben felmerült költségek állami finanszírozásának arányosságát, ha ésszerűen meggyőződött azoknak a pénzügyi és könyvelési adatoknak a hitelességéről, amelyeket a közszolgáltatást működtető jogalanyról és annak tevékenységéről a rendelkezésére bocsátottak.
- 211 Először, ami a minőségi kritériumok RTP általi tiszteletben tartásának ellenőrzésével kapcsolatos kérdést illeti, meg kell állapítani, hogy a tágan meghatározott közcélú műsorszolgáltatás – figyelembe véve annak gazdasági hatását – állami finanszírozása csak annyiban minősíthető a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseivel összeegyeztethetőnek, amennyiben a közszolgáltatás ellátására irányuló megbízásban foglalt minőségi követelményeket tiszteletben tartják. Ezek a minőségi követelmények képezik ugyanis a műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatás létjogosultságának alapját a nemzeti audiovizuális választékban, következőképpen nem indokolható, hogy valamely műsorszórásra irányuló általános gazdasági érdekű szolgáltatást – amelyet tágan határoztak meg, viszont amely feláldozza e minőségi követelmények tiszteletben tartását valamely kereskedelmi műsorszolgáltató azon magatartásának javára, amely olyan műsorszámok sugárzásából áll, amelyeket kifejezetten annak érdekében állítottak össze, hogy a hirdetőik szempontjából kedvező közönséget vonzzanak – az állam továbbra is ugyanolyan feltételek mellett finanszírozzon, mintha tiszteletben tartanák ezeket a minőségi követelményeket.
- 212 Ugyanakkor kizárólag a tagállam ellenőrizheti, hogy a közcélú műsorszolgáltató tiszteletben tartja-e a közszolgáltatás ellátására irányuló megbízásban előírt minőségi követelményeket. Mint azt a Közösség audiovizuális politikájának elvei és iránymutatásai a digitális korban című, 1999. december 14-i, a Tanácshoz, az Európai Parlamenthez, a Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához intézett bizottsági közlemény (COM(1999) 657 végleges) megállapítja, „a tartalommal kapcsolatos kérdések természetüknél fogva alapvetően nemzeti jellegűek, hiszen közvetlenül és szorosan kapcsolódnak az adott társadalom kulturális, társadalmi és demokratikus igényeihez”, és „a szubszidiaritás elvének megfelelően a tartalom szabályozása alapvetően a tagállamok felelőssége”. Nem a Bizottság feladata tehát annak megítélése, hogy teljesülnek-e a minőségi előírások, hanem biztosítani kell, hogy a Bizottság a tagállamok által végzett

megfelelő ellenőrzésre támaszkodhassék (a műsorszolgáltatásról szóló közlemény 41. pontja).

213 Mivel tehát a Bizottság nem rendelkezik hatáskörrel a minőségi előírások betartásának tényleges ellenőrzésére, főszabályként a közcélú műsorszolgáltató feladatának teljesítésére irányuló, független szerv által végzett ellenőrzési mechanizmus fennállásának megállapítására lehet és kell szorítkoznia.

214 A Bizottság csak abban az esetben vizsgálhatja az ellenőrzési mechanizmus tényleges végrehajtását, ha a vizsgálati eljárás során rendelkezésére bocsátott információk komoly utalásokat tartalmaznak arra vonatkozóan, hogy az ellenőrzési mechanizmust, jóllehet az létezik, nem hajtották végre; a Bizottságnak ugyanakkor ebben az esetben is gondoskodnia kell arról, hogy ne lépjen túl ezen a vizsgálaton, különösen pedig ne vonja el a tagállam hatáskörét a minőségi kritériumok betartásának tényleges vizsgálata kapcsán.

215 A jelen esetben nem vitatott, hogy a Bizottság megállapította az RTP közszolgálati kötelezettségeinek teljesítésére irányuló ellenőrzési mechanizmus fennállását. Így a megtámadott határozat utal rá, hogy „a közszolgálati szerződések előírnak egy véleményező bizottságot, amely a közvéleményt alkotó különböző szektorok képviselőiből áll, és amely jogosult eljárni annak érdekében, hogy ellenőrizze, hogy az RTP eleget tesz-e az általános és specifikus televíziós közszolgálati kötelezettségeinek” (az (56) preambulumbekzdés), továbbá hogy az RTP köteles „beszámolót készíteni az előző évi közszolgálati kötelezettségekről” (a továbbiakban: közszolgáltatásokról szóló beszámoló) (a megtámadott határozat (57) preambulumbekzdésének második mondata), végül, hogy „a pénzügyminiszter és a kormány társadalmi kommunikációs felelőse ellenőrizni köteles a közszolgálati szerződések teljesítését” (az (58) preambulumbekzdés első mondata).

216 A megtámadott határozatban foglalt e megállapítások elegendő bizonyítékát adják az RTP közszolgálati feladataival kapcsolatos minőségi követelmények betartására irányuló független ellenőrzési mechanizmus fennállásának.

- 217 Ezenkívül az Elsőfokú Bíróság a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy nem vitatott – mint azt a megtámadott határozat a (178) és a (179) preambulumbekzdésében megállapítja –, hogy az RTP minden évben ténylegesen elkészítette a közszolgáltatásokról szóló beszámolót, valamint, hogy a pénzügyminiszter és a kormány társadalmi kommunikációs felelőse elvégeztették a közszolgálati szerződések teljesítésének ellenőrzését.
- 218 A fentieket figyelembe véve a megtámadott határozat jogszerűsége nem vonható kétségbe olyan indokok alapján, amelyek a minőségi előírásokra vonatkozó ellenőrzési mechanizmusok fennállásának a Bizottság általi vizsgálatához kapcsolódnak.
- 219 Másodszor annak az ellenőrzésével kapcsolatos kérdést kell megvizsgálni, hogy az RTP a tőle elvárt közszolgáltatásokat a valóságban ténylegesen nyújtotta-e, valamint annak az ellenőrzésével kapcsolatos kérdést, hogy e szolgáltatásnyújtással összefüggésben állítólag felmerült költségek megfelelnek-e a valóságnak.
- 220 A felperes álláspontja szerint a Bizottság nem győződött meg az elvárt gondossággal azoknak az információknak a valóságtartalmáról és hitelességéről, amelyeket a közszolgáltatások nyújtásával és azok költségeivel kapcsolatban a rendelkezésére bocsátottak. A Bizottság nem vállalkozott arra, hogy akár minimális semlegesség és pártatlanság mellett megvizsgálja azt a kérdést, hogy hitelesnek tekinthető-e az RTP által a közszolgáltatással összefüggésben felmerült költségekként előterjesztett adatok. A felperes különösen azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem adott helyt az arra irányuló kérelmeinek, hogy a portugál hatóságokat hívják fel a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések benyújtására, jöllehet e jelentésekről a közszolgálati szerződések rendelkeznek, a tárgyukat pedig a közszolgálati feladatok, valamint az e feladatoknak megfelelő tényleges költségek kifizetése közötti kapcsolat vizsgálata és ellenőrzése képezi.
- 221 A Bizottság a fentiekre vonatkozóan azt állítja, hogy az előírt és alkalmazott könyvelési és ellenőrzési mechanizmusokat figyelembe véve megalapozottan vélhette úgy, hogy a rendelkezésére bocsátott információk hitelesek. Ezért nem kifogásolható, ha a Bizottság nem ítélte hasznosnak és szükségesnek, hogy helyt adjon a felperes arra irányuló kérelmének, hogy a portugál hatóságok nyújtsák be a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentéseket. Mivel a tagállam által a közszolgáltatások nyújtásáról és az azokkal összefüggésben felmerült költségekről szolgáltatott információk objektív hitelessége kellőképpen alá volt támasztva, kevésbé bír jelentőséggel, hogy a nemzeti szinten előírt valamennyi ellenőrzési eljárást szükségképpen betartották-e.

- 222 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állami támogatások felülvizsgálatára irányuló eljárás, figyelemmel annak általános rendszerére, azon tagállammal szemben indított eljárás, amely közösségi kötelezettségeire tekintettel felelős a támogatás nyújtásáért. Ebben az eljárásban az érintett tagállamtól eltérő harmadik személyeknek alapvetően az a szerepe, hogy a Bizottság számára információt szolgáltatssanak, és e tekintetben maguk nem tarthatnak igényt a Bizottsággal történő olyan kontradiktórius vitára, mint amilyen az érintett tagállamtól megilleti (lásd az Elsőfokú Bíróság T-366/00. sz., Scott kontra Bizottság ügyben 2003. április 10-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-1763. o.] 52. és 53. pontját; a T-109/01. sz., Fleuren Compost kontra Bizottság ügyben 2004. január 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., II-127. o.] 42. és 43. pontját és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot, valamint a fenti 141. pontban hivatkozott Saxonía Edelmetalle és ZEMAG kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48. pontját). Az érintett tagállamtól eltérő érdekelt felek csupán azon joggal élhetnek, hogy a közigazgatási eljárásban az eset körülményeire tekintettel megfelelő mértékben részt vegyenek (a fenti 188. pontban hivatkozott British Airways és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontja, valamint a fenti 93. pontban hivatkozott Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 125. pontja).
- 223 Ebben az összefüggésben az olyan érdekelt fél, aki azzal a kérelemmel fordul a Bizottsághoz, hogy ez az intézmény egyes információknak a tagállamtól történő beszerzése érdekében gyakorolja a hatáskörét, nem rendelkezik semmilyen joggal arra vonatkozóan, hogy a Bizottság helyt adjon a kérelmének. A Bizottságra tartozik adott esetben annak mérlegelése, hogy e kérelem hasznosnak bizonyul-e a szóban forgó intézkedések felülvizsgálata szempontjából. E mérlegelés során a Bizottság figyelembe veheti azokat az információkat, amelyek már a rendelkezésére állnak.
- 224 A tagállamtól eltérő érdekelt felek részvételi jogainak és információhoz való jogainak korlátozottsága ugyanakkor semmilyen módon nem mond ellent az alapos és pártatlan vizsgálat kötelezettségének, amely az állami támogatások területén a Bizottságot terheli (az indokolási kötelezettségre vonatkozó ugyanezen érvelés kapcsán lásd analógia útján a fenti 188. pontban hivatkozott British Airways és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 64. pontját; az alapos és pártatlan vizsgálat kötelezettségének megerősítése kapcsán lásd a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1719. o.] 60–62. pontját; a fenti 93. pontban hivatkozott Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 167. pontját).
- 225 Így a Bizottság, jóllehet rendelkezik mérlegelési mozgástérrel, az őt terhelő alapos és pártatlan vizsgálat kötelezettségét figyelembe véve nem mellőzheti az olyan információk közlésére irányuló felhívást, amelyekkel kapcsolatban úgy tűnik, hogy megerősíthetik

vagy cáfolhatják azokat az egyéb információkat, amelyek a szóban forgó intézkedés vizsgálata szempontjából jelentőséggel bírnak, viszont amelyek hitelessége nem tekinthető kellőképpen megalapozottnak.

- 226 A jelen esetben először is nem vitatott, hogy az RTP éves pénzügyi elszámolásai a Bizottság rendelkezésére álltak (a megtámadott határozat (67) preambulumbekzdése, valamint (180) preambulumbekzdésének második mondata). Nem vitatott az sem, hogy ezeket az éves elszámolásokat 1992 és 1998 között évente megvizsgálta egy hiteles könyvvizsgáló, vagyis a vállalkozás szervezetén kívüli és független jogalany (a megtámadott határozat (180) preambulumbekzdésének harmadik mondata).
- 227 A felperes semmilyen módon nem vitatja ennek az ellenőrzésnek a létezését, és azt sem állítja, hogy az ellenőrzés hibákat tárt volna fel az RTP éves elszámolásaiban. A felperes annak megállapítására szorítkozik, hogy a Bizottság „a közszolgáltatás RTP általi biztosításának módját nem tudta a vállalat könyvvizsgálója által készített éves jelentések vagy a vállalat könyvelése alapján ellenőrizni”, valamint ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a könyvvizsgálók jogállására vonatkozó szabályok (az 1999. november 16-i Decreto-Lei n° 487/99 [a 487/99. sz. portugál törvényerejű rendelet] [az 1999. november 16-i *Diário da República* I., I-A. sorozat, 267. szám]) értelmében a könyvvizsgáló feladata nem annak ellenőrzése, hogy meghatározott vállalkozás közszolgáltatásokról gondoskodik-e, vagy sem, még kevésbé pedig annak ellenőrzése, hogy milyen összegek felelnek meg, illetve nem felelnek meg e közszolgáltatásnak.
- 228 Ezzel kapcsolatban igaz, hogy a könyvvizsgáló jog szerinti feladatát főszabályként nem annak vizsgálata képezi, hogy valamely vállalkozás biztosítja-e, vagy sem a közszolgáltatásokat, sem pedig annak értékelése, hogy a könyvelésben feltüntetett szolgáltatások „közszolgáltatásoknak” minősíthetők-e, és még csak annak értékelése sem, hogy e szolgáltatásoknak mely költségek feleltethetők meg. A könyvvizsgáló jog szerinti feladata főszabályként a könyvelés hitelesítése, vagyis külső és független értékelés kifejezésre juttatása a könyvelés szabályszerűségéről és megbízhatóságáról, valamint arról a kérdésről, hogy a könyvelés hűen tükrözi-e a társaság helyzetét.

- 229 Amennyiben az éves elszámolásoknak a társaság könyvvizsgálója általi hitelesítése megfelelően lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy ezeket az elszámolásokat megbízhatónak tekintse, semmi nem akadályozza, sőt épp ellenkezőleg, az említett intézmény köteles arra, hogy – ha ezek az elszámolások tartalmazzák a közszolgáltatások nyújtásával összefüggésben felmerült költségek elemzése szempontjából jelentős információkat – az így hitelesített elszámolásokat használja fel a támogatás arányosságának az EK 86. cikk (2) bekezdése keretében végzett vizsgálata céljából.
- 230 Másfelől, amennyiben a könyvvizsgáló a könyvelés hitelesítésére irányuló feladata mellett azért is felelősséggel tartozhat, hogy egyéb kérdésekről is – amelyek például a közszolgálati feladat teljesítésére vonatkoznak – pontos jelentéseket terjesszen elő, semmi nem akadályozza, hogy a Bizottság adott esetben figyelembe vegye ezeket a jelentéseket.
- 231 Az előző megfontolásokból következik, hogy semmilyen alapja nincs annak a feltevésnek, mely szerint a Bizottság az általa végzett vizsgálat során sem az RTP hitelesített éves elszámolásait, sem pedig az RTP könyvvizsgálóinak jelentéseit ne vehetné megalapozottan figyelembe.
- 232 Ezt követően, ami a közszolgáltatásokról szóló, a megtámadott határozat (57) preambulumbekkezdésének második mondatában, valamint (178) preambulumbekkezdésében említett beszámolókat illeti – amelyek „leír[ják] az egyes közszolgálati kötelezettségek teljesítését, és amelyek analitikus könyvelési rendszer szerint társít[ják] az egyes kötelezettségekhez kapcsolódó költségeket” (a (178) preambulumbekkezdés) –, nem vitatott, hogy azok a vizsgálati időszak minden éve vonatkozásában a Bizottság rendelkezésére álltak.
- 233 A fenti beszámolókból foglalt információk ugyanakkor olyan objektív hiányosságban szenvedtek, amelyről a Bizottság tudomással bírt. Ez a hiányosság abban a tényben nyilvánult meg, hogy a közszolgáltatásokról szóló e beszámolókhöz nem mindig csatoltak „könyvvizsgálói jelentést” („relatório de auditoria”) (a megtámadott határozat (180) preambulumbekkezdésének utolsó mondata).
- 234 Más szavakkal, nem volt biztos, hogy a közszolgáltatásokról szóló e beszámolók – amelyek minden egyes közszolgáltatás vonatkozásában tartalmazták az adott

közszolgáltatással összefüggésben felmerült költségek analitikus részleteit – az RTP könyvvizsgálói által végzett független külső ellenőrzés tárgyát képezték.

235 Itt kell megjegyezni, hogy a megtámadott határozat a (180) preambulumbekzdésében említett, a könyvvizsgálók által a közszolgáltatásokról szóló beszámolók vonatkozásában gyakorolt független külső ellenőrzést az egyéb előfordulási helyeken – mind a hitelesnek minősülő portugál változatban, mind pedig az egyéb nyelvi változatokban, főleg a francia változatban – eltérő és következetlen terminológiával illeti: „Paracer do Gabinete de Auditoria” és „avis du conseil des commissaires aux comptes” [a magyar változatban: „könyvvizsgáló iroda véleménye”] (az (57) preambulumbekzdés második mondata), „Paracer do Gabinete de Auditoria” és „avis du conseil interne des commissaires aux comptes” [a magyar változatban: „könyvvizsgáló iroda szakvéleménye”] (a (178) preambulumbekzdés első mondata), „controlo [...] pelo Gabinete de Auditoria a nível interno” és „contrôle [...] par le comité d'audit en interne” [a magyar változatban: „ellenőrzés [...] a könyvvizsgáló iroda által belsőleg”] (a (181) preambulumbekzdés első mondata), sőt „auditoria externa sistemática” és „audit externe systématique” [a magyar változatban: „rendszeres külső könyvvizsgálat”] (a (181) preambulumbekzdés második mondata).

236 E terminológiai pontatlanságok ellenére az Elsőfokú Bíróság kiemeli, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy a fenti 233. és 234. pontban megállapított hiányosságot ellensúlyozta az a körülmény, hogy az alkalmazott költségkönyvelési szabályok lehetővé tették a közszolgáltatások, valamint az azokkal összefüggésben felmerült költségek egyértelmű és ellenőrizhető módon történő azonosítását (a megtámadott határozat (180) preambulumbekzdésének utolsó mondata).

237 A Bizottság továbbá hozzátette, hogy „bár úgy tűnik, hogy nem került sor a [közszolgáltatásokról szóló beszámolók] rendszeres külső könyvvizsgálatára, a leírt rendszer biztosította azt, hogy a közszolgáltatást [helyesen: közszolgáltatást] az előírtak szerint nyújtották” (a megtámadott határozat (181) preambulumbekzdésének második mondata).

238 A fenti két megfontolás közül azonban egyiket sem lehet elfogadni.

239 Az első megfontolással kapcsolatban (a fenti 236. pont) elegendő megállapítani, hogy a könyvvizsgálók által végzett külső ellenőrzés hiányára logikusan nem

vonatkozhat az az állítás, mely szerint „a költségkönyvelési rendszer szigorú szabályai biztosították azt, hogy az egyes [...] közszolgálati kötelezettségek költségei azonosíthatók és korrekt módon ellenőrizhetők voltak” (a megtámadott határozat (180) preambulumbekzdésének utolsó mondata).

- 240 Ez az állítás ugyanis ahhoz a – megfogalmazásában is ellentmondásos – felvetéshez vezet, mely szerint az a tény, hogy az ellenőrzésre nem került sor, az információk megbízhatóságát nem befolyásolja, mivel ennek az ellenőrzésnek a lehetősége fennállt. Lehetséges ugyanis, hogy a vállalkozásra pontos és egyértelmű költségkönyvelési szabályok vonatkoznak, amelyek lehetővé teszik az azonosítást és a hatékony ellenőrzést, ezzel egyidejűleg ugyanakkor e vállalkozás – akár tévedésből, akár pedig szándékosan – olyan számadatokat vagy költségmegnevezéseket vezet be a könyvelésébe, amelyek nem felelnek meg a valóságnak. A valós helyzethez képest fennálló ilyen eltéréseket éppen az ellenőrzés hiánya miatt egyszerűen nem lehet felfedezni.
- 241 Ebből következik, hogy az RTP könyvvizsgálói által végzett, a közszolgáltató-sokról szóló beszámolókra vonatkozó rendszeres külső ellenőrzés hiányában – valamint ellentétben azzal, amit a Bizottság a megtámadott határozat (180) preambulumbekzdésében állít – az említett intézménynek szükségképpen kétségei merültek fel, illetve kétségei kellett volna, hogy felmerüljenek az e beszámolóban foglalt információk megbízhatóságát illetően, amelyeket az analitikus könyvelési szabályok természetével kapcsolatos egyszerű megállapítás nem oszlatott volna el.
- 242 Ami a Bizottságnak a megtámadott határozat (181) preambulumbekzdésében megfogalmazott és a fenti 237. pontban idézett második megfontolását illeti – mely szerint még a könyvelési szabályok természetére alapított első megfontoláson felül is maga a „rendszer” („sistema”) volt az, amely összességében arra a következtetésre vezette az említett intézményt, hogy megbízható információkkal rendelkezik –, az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy ez a megfontolás sem fogadható el, mivel ez is már a megfogalmazásában ellentmondásos.

- 243 Ez a megfontolás ugyanis – a megtámadott határozat terminológiájára vonatkozóan a fenti 235. pontban tett megjegyzések alapján értelmezve – az alábbi érvelést tartalmazza.

- 244 Először is, a Bizottság a megtámadott határozat (181) preambulumbekzdésének első mondatában lényegében azt állítja, hogy e határozat előző preambulumbekzdéseiből következik, hogy az ellenőrzési rendszer három különböző szinten működött.
- 245 E rendszernek a Bizottság által azonosított első elemét a „könyvvizsgálói osztály által belsőleg [végzett ellenőrzés]” képezi. A közszolgáltatásokról szóló beszámolóknak a könyvvizsgálók általi ellenőrzéséről van szó, amelyre a megtámadott határozat (178) preambulumbekzdése hivatkozik, és amelyet e határozat (180) preambulumbekzdésén belül az utolsó mondat eleje ismételten említ.
- 246 A rendszernek a Bizottság által azonosított második eleme a „felelős állami szervek által [végzett ellenőrzés]”. A megtámadott határozat (179) preambulumbekzdésében említett ellenőrzésről van szó.
- 247 A rendszernek a Bizottság által megjelölt harmadik eleme a „külső könyvvizsgáló cég által [végzett ellenőrzés]”. A megtámadott határozat (180) preambulumbekzdésének első mondatában hivatkozott ellenőrzésről van szó.
- 248 A Bizottság a megtámadott határozat (181) preambulumbekzdésének második mondatában lényegében azt állítva folytatja az érvelést, hogy bár úgy tűnik, hogy nem került sor a közszolgáltatásokról beszámoló rendszeres külső könyvvizsgálatára – vagyis bár úgy tűnik, hogy a rendszer első eleme nem működött megfelelően –, ez a rendszer biztosította azt, hogy a közszolgáltatást az előírtak szerint nyújtották.
- 249 A Bizottság érvelésének fenti áttekintéséből következik, hogy az említett intézmény a három elemből álló ellenőrzési rendszer létezésére és alkalmazására alapítja azt az érvelését, amelyből levezeti, hogy a közszolgáltatást az előírtak szerint nyújtották, miközben épp az e rendszert alkotó három elem egyike kapcsán a rendszer működési zavarát állapítja meg. Ezáltal a megtámadott határozatban kifejtett érvelés a saját megfogalmazásában is ellentmondást tartalmaz.

- 250 E körülmények között az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a fentiekben ismertetett, a Bizottság által előterjesztett két megfontolás ellenére az említett intézmény – a közszolgáltatásokról szóló beszámolóknak a könyvvizsgáló által végzett rendszeres külső ellenőrzésére utaló bizonyíték hiányában – nem találhatta megbízhatónak az olyan beszámolókból foglalt információkat, amelyekhez nem csatoltak könyvvizsgálói jelentést.
- 251 Ezenkívül nem vitatott, hogy a felperes több alkalommal felhívta a Bizottság figyelmét egyéb jelentésekre – azaz a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentésekre –, és indítványozta, hogy az említett intézmény hívja fel a Portugál Köztársaságot azok benyújtására. A felperes a 2002. február 8-i észrevételeiben jelezte, hogy tudomása szerint az 1998. évre vonatkozó, szerződésben előírt külső ellenőrzési jelentés nagyon elmarasztaló volt az RTP-vel szemben az 1996-os közszolgálati szerződésből eredő kötelezettségeinek teljesítését illetően.
- 252 Jóllehet a felperes fenti észrevételei – tekintettel az érdekelt feleknek az állami támogatások vizsgálatára irányuló eljárásban betöltött korlátozott szerepére – önmagukban nem meghatározóak, azzal a bizonytalansággal összefüggésben, amelynek a Bizottság számára szükségképpen fel kellett merülnie, ezek az észrevételek egyértelműen megerősíthették annak szükségességét, hogy az említett intézmény felhívja a Portugál Köztársaságot a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések benyújtására.
- 253 Ennek szükségessége annál inkább jelentős volt, mivel a Bizottság tudomással bírt arról, hogy a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések célját maguk a közszolgálati szerződések akként határozták meg, hogy ellenőrizzék a közszolgáltatások nyújtása és az azokhoz rendelt költségek közötti összefüggést. A Bizottságnak tehát tudnia kellett, hogy a szerződésekben előírt külső ellenőrzési jelentések alapján – legalábbis azon évek vonatkozásában, amelyekre nézve nem került sor a közszolgáltatásokról szóló beszámolók külső ellenőrzésére – olyan releváns információkhoz juthat, amelyek megerősíthetik vagy cáfolhatják a már rendelkezésére álló adatokat.
- 254 Az Elsőfokú Bíróság az előző megfontolásokat figyelembe véve úgy ítéli meg, hogy Bizottság – mivel nem hívta fel a Portugál Köztársaságot a szerződésekben előírt

külső ellenőrzési jelentések benyújtására – nem teljesítette az alapos és pártatlan vizsgálatra vonatkozó kötelezettségét.

- 255 A Bizottság ezáltal nem hozta olyan helyzetbe magát, hogy kellően megbízható információk álljanak rendelkezésére a ténylegesen nyújtott közszolgáltatások, valamint az e szolgáltatásnyújtások érdekében ténylegesen viselt költségek meghatározásával kapcsolatban. Mivel ezek az információk nem álltak rendelkezésére, a Bizottság ezt követően nem folytathatott érdemi vizsgálatot a közszolgáltatásokkal összefüggésben felmerült költségek finanszírozásának arányosságára vonatkozóan, ennek következtében pedig érvényesen nem állapíthatta meg, hogy nem került sor a közszolgáltatások költségeinek túlkompenzációjára.
- 256 Mindezek alapján – anélkül, hogy el kellene rendelni a fenti 28. pontban említett bizonyításfelvételt, vagy meg kellene vizsgálni a felperes által előterjesztett többi kifogást és jogalapot, amelyeket, amennyiben azok a Bizottság vizsgálati kötelezettségének megsértése ellen irányulnak, az Elsőfokú Bíróság végeredményben a fentiekben elbírált – meg kell semmisíteni a megtámadott határozat 1. cikkét, amelyben a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az e cikkben említett, az RTP részére nyújtott állami támogatások nem vezettek e műsorszolgáltató közszolgálati feladataival összefüggésben felmerült nettó költségek túlzott ellentételezéséhez.

Következtetés

- 257 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy egyrészt a megtámadott határozat 1. cikkét, másrészt pedig e határozat 2. cikkét abban a részében, amelyben az akként rendelkezik, hogy „a közjegyzői díjak és a cégbejegyzési illetékek alóli mentesítés” nem képez állami támogatást, meg kell semmisíteni.
- 258 A keresetet ezt meghaladó részében, vagyis amelyben az a megtámadott határozat 2. cikkének a díjfizetési kedvezmények és az 1994-es kötvénykibocsátás tekintetében történő megsemmisítésére irányul, el kell utasítani.

A költségekről

259 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a pereszeset felet kötelezik a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Az eljárási szabályzat 87. cikkének 3. §-a alapján részleges pernyertesség esetén vagy különleges indokból az Elsőfokú Bíróság elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását, vagy határozhat úgy, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit. A jelen eset körülményei között úgy kell határozni, hogy a Bizottság maga viseli a saját költségeit, valamint a felperesnél felmerült költségek négyötödét, a felperes pedig a saját költségeinek egyötödét viseli.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) **Az Elsőfokú Bíróság megsemmisíti a Portugália által az RTP-nek nyújtott eseti támogatásokról szóló, 2003. október 15-i 2005/406/EK bizottsági határozat 1. cikkét.**
- 2) **Az Elsőfokú Bíróság megsemmisíti a 2005/406 határozat 2. cikkét abban a részében, amelyben az megállapítja, hogy a közjegyzői díjak és a cégbejegyzési illetékek alóli mentesítés nem képez állami támogatást.**
- 3) **Az Elsőfokú Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.**

- 4) **Az Elsőfokú Bíróság kötelezi a Bizottságot a saját költségeinek, valamint a SIC – Sociedade Independente de Comunicação SA költségei négyötödének viselésére.**
- 5) **Az Elsőfokú Bíróság kötelezi a SIC-et a saját költségei egyötödének viselésére.**

Vilaras

Martins Ribeiro

Jürimäe

Kihirdetve Luxembourgban, a 2008. június 26-i nyilvános ülésen.

E. Coulon

hivatalvezető

M. Vilaras

elnök

Tartalomjegyzék

Jogi háttér	II - 1166
A jogvita alapját képező tényállás	II - 1168
Eljárás és a felek kérelmei	II - 1173
A jogkérdésről	II - 1175
Az egyes intézkedések állami támogatásként minősítésének elmaradásából eredő téves jogalkalmazásra alapított harmadik jogalapról	II - 1176
A harmadik jogalap első részéről: a díjmentességek állami támogatásként minősítésének elmaradása	II - 1176
– A felek érvei	II - 1176
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 1177
A harmadik jogalap második részéről: a díjfizetési kedvezmények állami támogatásként minősítésének elmaradása	II - 1188
– A felek érvei	II - 1188
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 1190
A harmadik jogalap harmadik részéről: az 1994-es kötvénykibocsátás állami támogatásként minősítésének elmaradása	II - 1195
– A felek érvei	II - 1195
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 1196
A harmadik jogalapra vonatkozó következtetés	II - 1198
Az EK 86. cikk (2) bekezdésének alkalmazási feltételeivel kapcsolatos téves jogalkalmazásra alapított negyedik jogalapról	II - 1198
A negyedik jogalap első részéről: a közszolgálati televíziózás biztosításának versenyeztetés nélküli odaítélése az RTP részére	II - 1199
– A felek érvei	II - 1199
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 1200
A negyedik jogalap második részéről: az EK 86. cikk (2) bekezdése alkalmazási kritériumainak megsértése	II - 1206

SIC KONTRA BIZOTTSÁG

– A felek érvei	II - 1206
– Az Elsőfokú Bíróság álláspontja	II - 1211
Következtetés	II - 1227
A költségekről	II - 1228